

**מיד כשנחתנו בארץ
מצלצל הפלאפון.
על הקו אחת הנשים
הצדקניות מארגון
'ביקור חולים' והיא
אומרת בהתרגשות:
"אתם חייבים להכיר
בנס שאירע לכם"**

**הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א,
על הניסיון הטמון במאמר
'ואשא אתכם על כנפי נשרים'**

לקראת שבועת מלכתא

פנינים לפרשת יתרו תשפ"ד | גליון מס' 416 | תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה' | לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

היה זה לפני עשרות שנים, בעת ששהיתי בעיר הבירה לונדון עבור זיכוי הרבים, תרתי וחיפשתי אחר אחד העסקנים שנמנה בין תלמידיי מקדם, לצורך איזה דבר חשוב ביותר, בידועי שהלה מתמחה בזה הענין, ואכן השתדלתי והרביתי להתקשר אליו בטלפון במשך זמן רב, אלא שהלה לא ענה לי כלל

כ"ק האדמו"ר מתולדות משה שליט"א על אשרינו שיש לנו מלך מאזין שוועה ומחיש ישועה

ואתם תהיו לי ממלכת פְּתָנִים וגוי קָדוֹשׁ (יטו)

אשרינו ומה טוב חלקנו, שיש לנו מלך מאזין שוועה ומחיש ישועה, המתאווה לשמוע את קולנו ולעשות רצוננו, וברוב טובו וחסדו שומע ועונה לתפילת כל פה עמו בית ישראל אשר יקראו לפניו באמת, ומחיש להם ישועה קרובה כפי בקשתו של כל אחד ואחד, כי בתפילה מקבלים הכל, והוא גם יותר מכל מיני וסוגי השתדלות. ואת זאת צריכים אנו למודעי, כי כל צער ועגמת נפש הבא לו לאדם נשלח לו מן השמים, שבאמצעותו יתעורר ויתפלל לה' שיגאלו מיד צר להושיעו ולהצילו ממצוקתו, כי הקב"ה מתאווה לשמוע תפילתן של ישראל, וישראל נושע בה' תשועת עולמים למצוא על ידה את שאהבה נפשם. ולא זו אף זו שהרי כל תכלית התפילה הוא להתקרב להשי"ת, להיות מקושר אליו, כי תפילה היא מלשון התחברות כידוע, וביותר אפשר לקנות דביקות ואהבה להשי"ת על ידי תפילה לה', ועצם התפילה והבקשה על הצרכים הגשמיים והרוחניים מורה על 'אמונה', שהוא מאמין ומגלה שרק הוא יכול לעזור לו, ועל ידי כך מתחבר אליו ית' וממליכו בכל העולמות.

שנים, בעת ששהיתי בעיר הבירה לונדון יצ"ו עבור זיכוי הרבים, תרתי וחיפשתי אחר אחד העסקנים שנמנה בין תלמידיי מקדם, לצורך איזה דבר חשוב ביותר, בידועי שהלה מתמחה בזה הענין הצריך לי, ואכן השתדלתי והרביתי להתקשר אליו בטלפון במשך זמן רב, אלא שהלה לא ענה לי כלל, ולמרות שניסיתי להתקשר פעמים רבות במשך כמה ימים, עדיין לא הצלחתי להשיג אותו ולדבר עמו. וכיון שהיה ענין זה נחוץ לי ביותר, שלא היה שייך לדחות הדבר, כי כבר

אספר מעשי י-ה ממה שבדידי הוה עובדא

וכדי לסבר את האוזן כמה גדולה כוחה של תפילה מעומק הלב, אספר מעשי י-ה ממה שבדידי הוה עובדא, היה זה לפני עשרות

מעיקרי תפקידיו של האדם בעולם הזה היא לעשות טובה ליהודי להקל מעליו הקושי, כי זאת היא תכלית הבריאה להטיב לאחרים, שעל ידה בונה האדם לעצמו קומה שלימה ומושלמת לטוב לו לנצח, ואם לשבח ולהלל את השי"ת אתה מבקש, הרי להקב"ה יש בלעדיך עוד רבבות מלאכי השרת שאומרים לפניו שירות ותשבחות, וכאשר מזדמן ליהודי מצוות עשיית חסד, עליו לדעת את המוטל עליו באותה שעה, היאך להתנהג עם מדת רחמנות לבוא לעזרת ישראל.

ובדיוק אז נשמע קול צלצול הטלפון שבכיס

או אז אחרי ששמעתי סיפור נפלא זה, המדבר מגדלות הענין בעשות צדקה וחסד, ובפרט שהמילים נעתקו מלב הדרשן בהמיייה וברגשי קודש עצומים, התעוררתי עד מאוד, וצמרמורת חדה עברה עלי נוכח דברים נוראים אלו שסיפר אותו דרשן, ובדיוק אז נשמע קול צלצול הטלפון שבכיס, ונעניתי מיד, כי ראיתי לעצמי חובה לסייע למי שמצלצל אלי כעת לעמוד לימינו למען מטרתו שיהיה מי שיהיה, לבל אשכח את המטרה אשר בעבורה נשלחתי לעולם לעשות אך טוב וחסד לישראל תמיד בכל יום ובכל עת, והדברים מפליאים. ומכאן ראיתי חיזוק גדול לענין ההשגחה פרטית והאמונה בכוח התפילה מתוך ידיעה שהכל מגיע ממנו יתברך.

ועתה ישראל! צא ולמד כמה יקר וחביב דבר זה לפני המקום, לעזור ולסייע לכל בר ישראל בכל מה שדורש ומבקש, כי זה הוא צו השעה הנדרש מכל אחד ואחד, להרבות בעשיית טוב וחסד, כי מדרך הטוב להיטיב, ובוזה תלוי קירוב גאולתנו ופדות נפשנו, שמביאה את הבריאה לתכליתה ותיקונה, ומי לא ימלא אחרי רצון יוצרו לעשות אך טוב לישראל, ולמלא משאלות עם מיחדך.

זכור אזכרנו עוד ממה ששמענו

לא מזמן מיהודי ישיש

ומדי דברי בגודל מעלת התפילה זכור אזכרנו עוד ממה ששמענו לא מזמן מיהודי ישיש, ממה שסיפר לו כ"ק האדמו"ר בעל האמונת אברהם מפסיסבורג זצ"ל. שבתקופת השואה האיזומה, היה גם הוא מאלו הנמצאים על הרכבת המובילה למחנות ההשמדה, והתחזק בנפשו ונעמד בפינת הקרון והשתדל בעסק התפילה בבקשת רחמים לה' הטוב שיעזור לו להינצל מידי הנאצים הארורים ימ"ש, וכך עמד והתפלל מאן הפוגות, עד שאחד מאנשי הקאפו שר"י שם ליבו עליו, ואמר לו מה אתה מתפלל ובוכה, במקום להתאבל מרה, תנצל את השעות האחרונות שלך לשמוח ולהתהולל, תשתדל לשמור על מצב רוח טוב במקום להתפלל תפילה שכבר לא תעזור לך חלילה וחלילה עפ"ל.

אבל הרבי לא שת לבו לדברי ההבל, והמשיך להתפלל מעומק הלב, עד שכעבור כמה שעות ניגש אליו אותו קאפו ואמר לו, הנה מצאת חן בעיני, ואיני יודע למה, הרי לפני כמה שעות היה לי שנאה גדולה כלפיך, ועכשיו אני מרגיש רצון עז לעזור לך, ואשר על כן שמע, עוד קצת כשהרכבת יתחיל להאט את דרכו לפני שישתובב,

הייתי צריך לשוב בחזרה לביתי, וגם לא ראיתי שום עצה ודרך אחרת להיעזר בענין אלא על ידו של זה. על כן הלכתי לדבר אל ה' ישירות, באשר הוא אין סוף ויכולתו היא אין סוף, שיסדר לי הענין במהירות, ומיד פתחתי את ספר התהילים, והתפללתי אליו בחוזקה שיאיר לי ה' פנים, שאראה כבר ישועה בדבר זה, למצוא את שאהבה נפשי.

והנה בעוד ספר התהילים פתוח לפני, צלצלתי אליו עוד פעם אחת, והנה תיכף ומיד השיב לי הלה לטלפון, ואחר כמה דיבורים נענה לי לקריאתי בחפץ לב באהבה ובחביבה יתירה, ועל אתר הזמין אותי לבוא אליו כדי למלא את בקשתי, וכאשר נפגשנו פנים אל פנים ודיברנו יחד על דא ועל הא, פנית אליו בשאלה לדעת מדוע לא ענה לטלפונים אחרי שהתקשרתי אליו כ"כ הרבה פעמים. וענה לעומתי כי סוד גדול טמון בזה, וכאן החל לגולל את סיפורו המאלף במילים אלו: האמת יאמר כי מנהגי מאז ומקדם שאיני מרים לטלפונים כלל אם איני יודע מראש מיהו זה שמתקשר אלי, ומה שראיתי לנכון כעת להרים השפופרת, פשר הנהגה זו היא, כי דחפו אותי מלמעלה לעשות כך, ומאת ה' היתה זאת.

אלא שהיום ארע לי מקרה אחר מקרה בעבודתי

וכה שח לי כדברים האלה, הנני מקפיד ביותר על קביעות עיתים לתורה מידי יום ביומו בשעה קבועה ובמקום קבוע. אלא שהיום ארע לי מקרה אחר מקרה בעבודתי, שלא הספקתי לילך ללמוד ולהשלים את חובותי. ומשכך גמרתי בדעתי שלכל הפחות בזמן נסיעתי על אם הדרך, אאזין לדרשה מוקלטת מאחד הדרשנים הנוודים, מגדולי מזכה הרבים בדורנו ה"ה הרה"ג המפורסם רבי יוסף חיים גרינוואלד שליט"א לשמוע דברי אלוקים חיים להתעלות בעבודת השם יתברך, לחזק נפשי רוחי ונשמתי מעובדות של צדיקים מהדורות הקודמים, ובכך גם חשבתי לצאת ידי חובתי שיהא זה נחשב במקום לימודי הקבוע.

ולשם כך הדלקתי את הטייפ לשמוע דברים נשגבים ורמים לרומם את הנפש, והנה אני שומע ממנו סיפור מעניין על אורח אחד שבא לעיר ונכנס לתוך בית מדרש, ומצא איש צדיק אחד יושב ועוסק באמירת תהלים בהתלהבות גדולה, ויפן האורח אליו וביקש ממנו איזה טובה, להדריכו בכמה עניינים, כיון שאורח הוא פה בעיר, ואינו יודע להסתדר בעצמו, אלא שהלה במקום שיבוא לקראתו למלא משאלות ליבו, הרים עיניו בתמיהה כאינו מבין, איך הוא מעיז כל כך לעשות זאת להפסיק אותו בעת שהוא מדבר אל המלך ומקלס אותו בזמירות ותשבחות?! והצביע על ספר התהילים כאומר, מאיפה לוקח אדם חוצפה כזאת להפריע אותו תוך כדי אמירתו של נעים זמירות דוד מלך ישראל, בדביקות עצומה ברוממותו יתברך שמו, ומה זה שאינו מתבייש לעשות כדבר הזה להפריע בן אדם באמצע עבודתו הנשגבה?!

ובשלב זה פנה האורח לעומתו והרעים בקולו בתשובה ניצחת לעומת 'עובד ה' נשגב' כמותו - באמרו "שוטה שבעולם, איזה ערך יש לתפילתך ומה יועיל תהילתך בעת שיהודי מבקש טובה ממך ומצפה לעזרתך, ואינך בא לקראתו ליתן לו יד למילוי רצונו, הרי

שמעתי מגיסי מרן הגר"ח קניבסקי זצוק"ל מעשה מופלא שאירע לאברך שאביו גר בצפון הארץ, ומדי פעם הוא נוסע לבקרו ולקיים מצות כיבוד אב. פעם עלתה לו הנסיעה במאמצים רבים, והנה כשהגיע לרחוב בו מתגורר האבא, החנה את רכבו במקום אסור, וקיבל דו"ח של כמה מאות שקלים. הוא מנסה להתווכח עם השוטר...

מרן הגאון הגדול רבי יצחק זילברשטיין שליט"א על עבודת ד' בשמחה

כָּבֵד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמְךָ (כיב)

האמונה הפשוטה והברורה ביותר היא שכל מה שנעשה תחת השמים התגלגל ברצונו יתברך, והכל-הכל לטובה. וגם אם לא רואים את הטובה באופן מיידי, עלינו להאמין שהקב"ה מרחם עלינו יותר מכל מרחם, ולכן כל מה שהוא עושה איתנו - לטובה הוא עושה שמעתי מגיסי מרן הגר"ח קניבסקי (שליט"א) זצוק"ל, מעשה מופלא שאירע לאברך שאביו גר בעיר רחוקה בצפון הארץ, ומדי פעם הוא נוסע לבקרו ולקיים מצות כיבוד אב. פעם עלתה לו הנסיעה במאמצים רבים, והנה כשהגיע לרחוב בו מתגורר האבא, החנה את רכבו במקום אסור, וקיבל דו"ח של כמה מאות שקלים. הוא מנסה להתווכח עם השוטר, ולבקש ממנו שלא יתן לו את הדו"ח, ואף מנסה 'להסביר' שהגיע לכאן כדי לקיים מצוה גדולה, אבל כמובן שכל דברי-השכנועים הללו נפלו על אזניים אטומות ולא פעלו על השוטר ולא כלום.

האברך הרגיש בליבו אכזבה ומרירות; הוא הולך לקיים מצות כיבוד אב, ועושה זאת במסירות רבה, ומתוך השקעת מאמצים, ולבסוף הוא מקבל דו"ח יקר שכזה שהיה מכניס כל אברך ל'מינוס' גדול בבנק...

נכנס האברך למרן הגר"ח, וסיפר לו את הסיפור. 'במה אני יכול לעודד אותך, אם לא שתאמין באמונה שלימה שהכל לטובה, ובוודאי גם הדו"ח שקיבלת יהיה לטובה', אמר מרן זצוק"ל.

'ה'לטובה' הזה התקיים בתוך זמן קצר מאד. אחד משכניו של אברך זה, היה מעליל עליו הרבה עלילות-שווא, והתלונן נגדו במשטרה שהוא מכה אותו ופורץ לביתו וכו', דברים שלא היו ולא נבראו. גם הפעם, כאשר חזר מהביקור אצל אביו, התלונן נגדו האיש בגין 'פריצה' שביצע לכאורה לביתו. הפעם החליטו השוטרים לעוצרו ולהביאו בפני שופט.

משהובא לדיון בבית המשפט, והוצגה נגדו התביעה בגין הפריצה, טען האברך שיש לו הוכחה מוחלטת שהתביעה הינה עלילה של ממש, ולא היו דברים מעולם. 'באותה שעה שהוא טוען שפרצתי לביתו, הייתי בעיר רחוקה בצפון הארץ', טען.

משביקש השופט שיביא ראיה לדבריו, הוציא האברך את הדו"ח

שקיבל בגין החניה האסורה, והצביע על השעה שבה נכתב הדו"ח, שהיא-היא השעה שבה טוען האיש שפרצתי לביתו... השופט מעיין בדו"ח, אבל ממשיך להקשות, אולי רק מכוניתך היתה בעיר הצפונית, והיא היתה נהוגה בידי אדם אחר; מי אומר שגם אתה-עצמך היית שם, באותה שעה?

'אני יכול להביא את השוטר שכתב לי את הדו"ח, שיעיד שניסיתי לשכנעו שלא יתן לי את הדו"ח', טען האברך. השוטר אכן הגיע, והעיד לטובת האברך, ואז התברר לשופט שאכן האיש ההוא מעליל נגדו עלילות שאין בהן ממש.

השופט ראה עם מי יש לו עסק, וכתב בפסק-הדין שכל התביעות שיגיש האיש ההוא גם בעתיד נגד האברך, תידחנה על הסף. בנוסף לכך, הטיל עליו קנס של 50,000 שקלים.

'אם הייתי צריך לשכור את שירותיו של עורך דין שיגן עלי מפני טענותיו של המעליל, הייתי צריך לשלם הרבה-הרבה יותר מאשר הדו"ח שהוכיח את צדקתי; השי"ת הוכיח לי שהכל-הכל לטובה, ומאות השקלים ששילמתי הצילוני מידו של האיש-הרע הזה, והכל בגלל מצות כיבוד אב שקיימתי במסירות', אמר האברך.

אז בוודאי שלאחר שקרה מה שקרה, התברר שהכל היה לטובה, אבל חובת האמונה שגם עד שלא רואים את הדברים בעיניים, יש

קרה פעם אחת שלא רק שהוריד דמעות במהלך השיעור, אלא פשוט התחיל לבכות, ולבכות ברבים. היה זה כאשר הקריא את הפסוקים ודברי חז"ל: "לא גבה לבי בשעה שמשחני שמואל למלך" - אחרי 28 שנה של רדיפות והשפלות, בכל זאת 'לא גבה לבי ולא רמו עיני בשעה שמשחני למלך', באותו רגע פרץ בבכי, ולא יכול היה להמשיך את השיעור

הגה"צ רבי בן ציון פלמן זצוק"ל על מסירת התורה ושיעורים בקדושה וטהרה וכוונות נסתרות

כֹּה תֹאמַר לְבֵית יַעֲקֹב וְתִגִּיד לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל (יט ג)

לפני המועדים היה הגה"צ רבי בן ציון פלמן זצוק"ל מרבה בשיעורים בענייני החג, ושילב התעוררות ומוסר.

בערב חג השבועות דיבר אודות חייו המפותלים של דוד המלך ע"ה, האריך בפירוט מתוך ההיסטוריה של המשיח על פי חז"ל, וכפי שכתוב בהקדמה לספרו "שלמי תודה - חג השבועות", דברים יקרים מפז. מידי שנה בשנה ובקביעות, כאשר דיבר על מהלך חייו של משיח ה', זלגו עיניו דמעות חמות..

קרה פעם אחת שלא רק שהוריד דמעות, אלא פשוט התחיל לבכות, ולבכות ברבים, היה זה כאשר הקריא את הפסוקים ודברי חז"ל: "לא גבה לבי בשעה שמשחני שמואל למלך" אחרי 28 שנה של רדיפות והשפלות, ו'מוזר' - הייתי לאחי, ו'נכרי לבני אמי', בכל זאת 'לא גבה לבי ולא רמו עיני בשעה שמשחני למלך', באותו רגע פרץ בבכי, ולא יכול היה להמשיך את השיעור.

כל מי שהכיר ידע והבין: זה מה שהיה הוא, מציאותו של ר' בן ציון היתה הטהרה הזו: "לא גבה לבו ולא רמו עיניו".

לדיבורים שלו ששולבו בתוך השיעורים, היה כוח אדיר להקנות ענווה, להקרין אמת, ולהעניק חום פנימי. שמחת חיים של רוממות. אחד ממשותפי השיעור מספר: "שאלתי אותו מדוע הוא מוסר כל כך הרבה שיעורים על 'חנוכה' (מר"ח כסלו כבר החל למסור). הוא שתק ולא ענה. ושוב הפצתני בו מאד שיגלה לי את הסוד, כי ידעתי שאינו עושה דבר ללא מחשבה, ואם הוא מרבה בשיעורים על חנוכה, על חשבון אוצר גדול של חומר שיש לו בכתובים, מסתבר שיש לו טעם סמוי. ושוב הפצתני בו. בסופם של תחנונים, פתח והסביר, וכך אמר" - סיפר התלמיד.

"הרגיל בנר חנוכה הוו ליה בנים תלמידי חכמים", כך כתוב בגמרא, ושאלו את ה'חתם סופר' כי יש שרגילים בנר חנוכה ושבת ואין להם בנים תלמידי חכמים? והוא זצ"ל השיב 'רגיל בנר' משמעותו שהוא מהדר בנר עם כל דקדוקי ההלכה שבו, לצאת את כל הדעות, לכתחילה שבלכתחילה. ויסוד הדבר מובא כבר בקונטרס סוד הדלקת נרות חנוכה המיוחד לרבי יצחק סגי נהור בנו של הראב"ד, שכן קיבל מאליהו הנביא זכור לטוב. ולכן, אמר ר' בן ציון, אני מקפיד

למסור שיעורים רבים על חנוכה וכן בהלכות שבת על נר שבת, כדי שידעו את כל דקדוקי ההלכה ואת כל השיטות כדי שאנשים יזכו לבנים תלמידי חכמים.

בתקופה שמסר שיעורים בדיני ברקים ורעמים, פלוני ניגש ותמה באוזניו: "מדוע הרב מוסר שיעורים על נושא כזה, וכי חסר נושאים?!" ר' בן ציון לא היה סבור שצריך לטרוח ולענות לו (וכי יש מקצוע בתורה שאין עליו שיעורים עמוקים), לכן לא השיב לו, ושתק. אבל פעם אמר לחברותא "ברוך ה' שבשיעורים בדיני ברקים ורעמים אפשר גם להחדיר ולהשחיל איתם יחד הרבה אמונה", כי "ברקים ורעמים הם כדי ליישר עקמימות שבלב". וכן הלכות הנוגעים לגשמים, כי השנה היא שנה שחונה, ואני מעורר פה ושם על עצירת הגשמים שהם מבשרים לא טוב, אני מפחד משנת הבצורת, יותר מאשר מהסקאדים של סדאם חוסיין (שנחתו על ארץ ישראל באותו חורף), כי מציאות הגשמים אינה מתנהלת על פי טבע כלל, כי מפתח הגשמים הוא רק בידי שמים, וממילא עצירת הגשמים מלמדת כי הקב"ה אינו חפץ להשפיע עלינו ח"ו, אבל לטילים, הרי לכל טיל יש כתובת.

הגיע הרגע שלא יכולתי להתאפק

ההלכתית שהתפרסמה, והוא אכן מסר על כך את השיעור בליל שבת קודש בבית הכנסת "בית יחיאל", אבל באותו יום שישי היה במתח מיוחד, גם עיין ולמד זמן ממושך בספר 'חפץ חיים' הלכות לשון הרע.

'אני כמו משתגע מרוב תימהון'

בשנת תש"ס, חלפו ארבעים שנה מתחילת סדרות השיעורים שלו בהלכות שבת והמועדים, והחברותא שלו התבטא: 'אני כמו משתגע מרוב תימהון' כי הנה התחלנו ללמוד הלכות מוקצה בעל פה, אבל למרות זאת התחיל אתי שוב מרישא ועד גמירא. ובשעה הקרובה שלפני אמירת השיעורים, היה שרוי בריכוז ובמאמץ מוחי. הוא הלך ברחוב תפוס שרעפים.

וכך היה מידי שנה לפני חג ומועד, הייתי תמה לעצמי: ריבוננו של עולם, הרי את ההלכות הללו של חנוכה, או פסח ושאר המועדים, למדנו יחד כבר כעשרה פעמים! בעיון ובמתינות - את הסוגיות בגמרא, את הבית יוסף, השולחן ערוך ונושאי כלים, ואת המשנה ברורה וביאר הלכה, וחזרנו וסיכמנו בכל סידרת לימוד, אולי עשרים פעמים, וגם נגענו בנושאים הללו בהזדמנויות אחרות במשך השנים, ומדוע תמיד לני חג (או לפני שהעלה את החידושים על הכתב ב"שלמי תודה") הוא מתחיל יחד עם הכל מחדש, כאשר גם מתוך החלום הוא כבר יודע לומר את החידושים הללו, מסדר לעצמו שוב את הענין, כאילו לא למדנו מעולם, פסיעה אחרי פסיעה במשנה ברורה והסוגיא בסבלנות אין קץ.

התשובה שבה הרגעי את עצמי - כחברותא שלו - כי תורה אינה מקצוע מת, אלא מקצוע חי, ודברי חכמינו "בכל יום יהיו בעיניך **חדשים**" - משמעותם, שהם יהיו חדשים כל כך עד שיוכלו לברך עליהם כעת 'שהחינו' בשם ומלכות. חדש! כמו כן נזכרתי אז בדברי חז"ל "דברים היוצאים מן הלב נכנסים ללב" והסברתי כי לשיטת ר' בן ציון הכוונה שהשיעורים אינם יוצאים מחמשת מוצאי הדיבור, לא! "אלא יוצאים מהלב".

לכן, אם ר' בן ציון יאמר את השיעור של אתמול, שידע אותו על פה מאמש, משמעותו של השיעור יהיה 'שיעור ישן, שיעור מת', ורבי בן ציון רצה לומר 'שיעור חי' חדש שנוגד כעת למזל טוב. כנראה שכך נמסרת התורה בהדרתה - מדור לדור, בשיעורים חיים. ר' בן ציון הקפיד לצרף ולהשחיל בתוך השיעורים חידושים באגדה, דברי חכמה וביאורי פסוקים ומוסר, להשפיע על השומעים. אף הרבה לספר מגדולי מצוקי ארץ כמו מהרי"ל דסקין זצ"ל ורבי ישראל מסלנט זצ"ל, ופעמים אין ספור מהחפץ חיים זצ"ל.

ויהי היום. יוצאים לדרך, עם

הפעקלאך למושב 'בית מאיר'

בשלהי ימי הקיץ, היה נוסע לכמה ימים למנוחה, במושב 'בית מאיר' בהרי ירושלים. את המנוחה קיים בכך שישב מבוקר עד ערב ספון במרפסת הבית או בתוך בית המדרש, על התורה ועל העבודה. בדרך כלל לקח אתו לימים אלו חלק מכתביו ומשיעוריו, לחזור

את השיעור שמסר ב'נחלת משה' לפני החגים, חזר מידי שנה כמעט על אותם דברים - הלכה למעשה ודברי התעוררות עם הוספות מועטות.

משתתפים רבים חשבו לתומם, כי אלו השיעורים שיש לו באמתחתו לקראת החגים, ולכן חוזר על עיקרם מידי שנה בשנה. אך הנה כאשר התחיל להוציא את ספרי 'שלמי תודה', סיפר אברך, גיליתי כמו אחרים, כי אוצרותיו מלאות גדושות במאות עניינים הלכתיים מחדדי למדנות, ובהם סברות וחידושי חידושים.

הגיע הרגע שלא יכולתי להתאפק. היה זה כאשר יצא לאור 'שלמי תודה' על סוכה ספר גדוש בחידושים בהלכות סוכה מתחילה ועד סוף, החלטתי לגשת לשאול את הרב, וזה לא היה פשוט בכלל לשאול את הרב כאלו שאלות, אבל הייתי נסער ו'קטנות הייתה בי': "מדוע הרב מוסר מידי שנה לפני חג הסוכות את אותם השיעורים שוב ושוב, הרי הספר החדש עמוס בדברים שהרב יכול היה לדבר עליהם!?"

הרב לא ענה לי מיידית. למחרת פגש אותי ואמר: המטרה היא תועלת הכלל, וצריך למסור שיעורים על דברים שהציבור יכול להבין. מה שאני מוסר כאן ברבים, אלו דברים אמיתיים וסברות שהציבור יכול לקבל מהם תועלת ממשית, וסבורני שאת זה הציבור צריך לשמוע.

השתוממתי. כיון ש"זה מה שהציבור צריך לשמוע" הטמין בקרבו את האוצרות ולא מסר אותם ברבים מעולם.

ממשיך האברך ומספר.

הבחנתי באחריותו למען הציבור וטובת הכלל, בהזדמנות מרתקת אחרת.

בשבת הגדול אחרי תפילת מוסף כאשר כולם יצאו לביתם לסעודת שחרית, הגרב"צ נשאר בבית הכנסת לבדו ממש, רק אני נותרתי בחדר הסמוך, וכנראה שהרב לא שם לב והיה בטוח שהכל כבר יצאו לסעוד את סעודת השבת עם בני משפחתם. חווייתי מחזה נפלא ביותר.

מי שהכיר את ר' בן ציון, ראה אותו תמיד רגוע ושלו ויציב מאוד בהנהגתו, ובעיקר, ללא תנועות חיצוניות מיותרות. "אבל הנה כעת ראיתו בעת הכנת השיעור אפוף במתח רב. הוא עשה תנועות החריגות לו, כמו שהתרום לפתע מהכא, וחזר בקול על הדברים ובתנועות ידיים - חושב בקול רם, סוער וגואש ורותח. ומפעם לפעם כמו נלחם על עצמו בתוך תוכו, ושמעתי אותו אומר לעצמו "זה כן טוב", "זו חומרא שאי אפשר להגיד אותה ברבים", זה לא כדאי לומר, לא כל הציבור יבין, נראה לי שעדיף לא לומר" כך שוחח עם עצמו בהחלטיות, "כן, כן, את זה צריך להגיד", "זו הנהגה שלא חייבים לקבלה" בנוסחאות הללו אמר אחרי כל קטע שסיים, כדאי להגיד", או "את החלק הזה עדיף כן לומר". המעמד ההוא של האחריות היה נורא.

לא האמנתי למראה עיני, כיון שמעולם לא ראיתו בכזה פחד ומתח.

"כזה ראה וקדש"

בני ביתו של רבי בן ציון מציינים על מתח נוסף מיוחד שהבחינו עליו, היה זה כאשר רב מפורסם בארץ הקודש מפרסם פסק הלכה שהיה צורך להעיר נגד הענין. והיו לר' בן ציון ראיות רבות כנגד הפסיקה

"אבל אל תעשה את זה בבעלזא", הזהיר אותי מרן הגרי"ש אלישיב, לאחר שהציב שני תנאים להיתר להקליט את שיחות האדמו"רים הנאמרות בסעודה שלישית אחר צאת השבת. "בבעלזא אי אפשר להשתמש בהיתר הזה כי הרבי מבעלזא הרי יש לו רוח הקודש והוא יודע מה קורה גם מתחת לשולחן..."

הגאון רבי משה פריד שליט"א, מחבר שו"ת 'וישמע משה', עם סיפורי הוד משולי אדרתו של מרן הגרי"ש אלישיב זיע"א

יעקב א. לוסטיגמן

בשבוע שעבר הבאנו כאן ב'לקראת שבת', את חלקה השני של השיחה שקיימנו עם הגאון רבי משה פריד שליט"א, מרבני ודייני ק"ק בעלזא בבית שמש, בעל שו"ת 'וישמע משה', שהיה מקורב מאוד למרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל, במשך שנים, וזכה לחיבה יתירה אצלו. בחלק זה הבאנו כמה עובדות נפלאות אודות יחסו של מרן הגרי"ש לעניין התפילה במקומות הקדושים, והפעם אנחנו ממשיכים מאותה הנקודה שבה עצרנו.

"למעשה היה מרן אדם מאוד מסודר, וכמעט לא היו חריגות בלוח הזמנים שלו. שמעתי מבאי ביתו, שבמשך שישים השנים האחרונות לחייו הוא לא יצא בכלל מירושלים, וכנראה היה לו עניין מיוחד בזה, ולכן כל אירוע או שמחה שרצו בני המשפחה לעשות, היו צריכים לעשותם בירושלים, אם רצו שמרן זצ"ל ישתתף בהם.

"גם לפני כן מיעט מאוד לצאת מירושלים, מאז הגיע לגור בה עם משפחתו, בשנת תרפ"ד, כשהיה כבן 14 שנה. הוא היה יוצא לחתונות של הילדים שלו, שחלקן התקיימו מחוץ לירושלים וכדו', אבל היו אלו מקרים מעטים מאוד.

"עם זאת, מרן כן ביקר כמה פעמים בודדות בחייו בקבר רחל, ודעתו היתה שזה מקום תפילה מאוד גדול ושאפשר לפעול שם ישועות, ולכן היה מעודד מאוד את השואלים, לשפוך את צקון ליבם בתפילה על קבר רחל, שכבר מובא בחז"ל גודל מעלת התפילה במקום, וידוע שנקברה רחל במקום זה במיוחד כדי שיוכלו בני ישראל להתפלל על קברה בגלותם לבבל, וכן יוסף הצדיק ברדתו למצרים לאחר שמכרוהו אחיו לעבד.

מרן הביט בהם בפליאה. הוא למד בישיבת חברון?

"כמו כן היה מרן זצ"ל פעם אחת ויחידה במערת המכפלה שבחברון, ועל כך שמעתי ממנו באופן עקיף, ומעשה שהיה כך היה:

"באחת הפעמים שישבתי אצל מרן זצ"ל, הגיעה משלחת מטעמה של ישיבת חברון המעטיירה, וביקשו להזמין את מרן לאירוע גדול מאוד שערכו לכבודה של תורה, במסגרתו כינסו את כל בוגרי

ישיבת חברון לדורותיהם, אלו שיכלו להגיע, לכינוס ענק שהתקיים בבנייני האומה, לציון 80 שנה למאורעות תרפ"ט.

"במהלך הביקור, אמרו נציגי הישיבה למרן בדרך צחות שהוא צריך להגיע לכינוס כי גם הוא למד בישיבת חברון..."

"מרן הביט בהם בפליאה. הוא למד בישיבת חברון? הרי ידוע שהוא בכלל לא למד בישיבה, הוא היה לומד לבדו גם בבחרותו, אבל אחרי רגע של תמיהה נהרו פניו: "אהה... אתם מתכוונים לפעם ההיא בשנת תרפ"ט!"

"או אז סיפר מרן שלאחר אירוסיו עם הרבנית, בתו של הגאון רבי אריה לוי זצ"ל, הוא נסע לחברון כדי להתפלל במערת המכפלה לפני החתונה שיעלה הזיווג יפה ושיזכה להקים בית נאמן בישראל ולגדל בנים ובנות צדיקים וצדקניות.

"כששהה בחברון, הוא חיפש מניין כדי להתפלל מנחה. מסתבר שבאותם ימים לא היה כל כך קל למצוא מניין במערת המכפלה, ולכן פנה מרן להיכלה של ישיבת חברון כדי להתפלל שם מנחה עם בחורי הישיבה. ומה עושה הרב אלישיב כשהוא בא להתפלל מנחה, הוא הרי מגיע כמה דקות לפני, ובוודאי פותח גמרא. ואחרי מנחה? הוא כמובן פותח שוב את הגמרא עד שתבוא השעה של הנסיעה בחזרה לירושלים, וממילא אפשר לומר שהוא למד בישיבת חברון..."

צורך להעביר מסר ברור לציבור. כך היה בשנת תשס"ט, כשהתקיים כינוס בחירות גדול באולמי תמיר בירושלים, וגם מרן הגראי"ל שטיינמן הגיע אז מבני ברק במיוחד, מרן הרב אלישיב ביקש ממני שאבקש בשמו בכל לשון של בקשה מהרב מבעלזא שיבוא להשתתף בכינוס.

"פעם אחרת היה כינוס שעסק בנושא של לימודי הליב"ה וגדולי ישראל החליטו להתכנס כדי לקבוע גדרים ותקנות בנושא, לבל יפרצו פרצות בכרם בית ישראל חלילה, אלא שהפעם הוחלט שהכינוס יתקיים בבית מרן הגראי"ל שטיינמן, מסיבות שונות, וביקשו ממרן הרב אלישיב הוא אמר שלא יוכל להשתתף בכינוס שמתקיים מחוץ לירושלים, אבל הוא אמר שבמקום זאת הוא ישתדל שהרב מבעלזא יגיע לכינוס.

זאת היתה הפתעה מאוד גדולה, ממתי הרב אלישיב שולח את הרבי מבעלזא במקומו לכינוסים? אבל כך הוא אמר להם, והמשימה לדאוג לכך שזה אכן יבוצע הוטלה עלי.

אני אכן פניתי למורי ורבי הרבי מבעלזא שליט"א והעברתי לו את הדברים כמו שנצטוויתי, אמרתי לו שזה מאוד מאוד חשוב לרב אלישיב באופן אישי.

באותו יום שהתקיים הכינוס בבני ברק, הופעל עלי לחץ כבד מצד הרב אלישיב, כדי לוודא שהרב מבעלזא אכן נוסע כמתוכנן לבני ברק ולא משנה תוכניות ברגע האחרון. שלוש או ארבע פעמים קיבלתי טלפונים מנכדו חביבו הרה"ג רבי אריה אלישיב שליט"א, שאמר לי "הרב רוצה לוודא שהרב מבעלזא אכן נוסע לבני ברק". ואני בכל פעם אמרתי שכן, בדקתי את העניין והרב מבעלזא אכן מתכוון לצאת לבני ברק.

"רק אחרי שהרב אלישיב שמע שהרב מבעלזא כבר נמצא במכונית ויצא לדרך לכיוון בני ברק, נחה דעתו. למחרת כשהגעתי אליו כמו בכל בוקר, מיד אמר לי מרן, יישר כח מיוחד על כך שעזרתי לו אתמול לוודא שהרב מבעלזא אכן נוסע לכינוס... ואף ביקש ממני למסור תודה בשמו לרב מבעלזא, על כך שעשה את רצונו והשתתף בכינוס החשוב.

"אגב, הסיפור הזה מחדד את רמת המעורבות שהיתה למרן זצ"ל בנושאים של ציפור נפשה של היהדות הנאמנה. עם כל השקיעות שלו בתורה וחוסר הנכונות שלו להקדיש זמן לדברים אחרים, כשזה הגיע לנושאים של דאגה לעתידם הרוחני של ילדי ישראל וכדו', הוא לא נח ולא שקט, הוא פעל בכל כוחו והפעיל לחץ על אחרים, כדי לעשות כל מה שאפשר למען ה' ולמען תורתו".

"כמובן שלהיות מקורב לאדם גדול כזה כמו רבינו זצ"ל, יש אינספור מעלות ותועלות שאפשר להפיק מזה. עצם הקרבה הזאת כשלעצמה היתה מתנה מיוחדת במינה שהוא העניק לי בלי שהייתי הגון וכדאי לכך, ועל זה לבד הייתי אסיר תודה למרן זצ"ל, אבל אחת התועלות הנוספות היתה שהוא גם הפך אותי להיות השליח בינו ובין מורי ורבי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א מבעלזא, כשהיו לו עניינים ציבוריים שהיה זקוק לו.

"מרן זצ"ל מאוד אהב את הרבי מבעלזא, ולא הסתיר את הכבוד שהערכה שהוא רחש לו. עד כדי כך, שפעם כששאלתי אותו שאלה הלכתית, הוא השיב לי תשובה שלא ציפיתי לה בשום אופן... "השאלה שהצגתי אז בפניו נוגעת להרבה חסידויות שבהם האדמו"רים אומרים 'שלוש סעודות תורה'. ה'טיש' של סעודה שלישית נמשך עד שעה מאוחרת, ובמהלכו אומר הרבי דבר תורה שבדרך כלל הופך לשיחה מוסרית לעורר את הלבבות לעבודת ה', לקראת שבעת ימי המעשה, וכאשר דבר התורה הזה נאמר אחר זמן צאת השבת, אפילו אחר זמן 'רבינו תם', נשאלת השאלה האם מותר להקליט את דבריו של הרבי, אף שהוא עצמו עדיין לא הוציא את השבת.

"אמר לי מרן זצ"ל, שהדבר מותר בשני תנאים. תנאי ראשון שהרב עצמו לא ידע שהוא מוקלט, כי אם הוא יודע שמקליטים אותו הרי יש חשש של מלאכה האסורה לעשות קודם הבדלה, ויהיה עליו לומר 'ברוך המבדיל', מה שיכניס אותו גם לבעיה לגבי אמירת 'רצה' בברכת המזון שנאמרת בסוף ה'טיש'..."

"תנאי שני שהציב מרן זצ"ל להיתר הזה, היה שגם הציבור בכללותו לא ידע, כדי שלא יהיה חילול ה', שיגידו שעושים צחוק מההלכה ונותנים לרבי לעשות מלאכה אסורה קודם הבדלה ואף אחד לא מספר לו... אם רק המקליט יודע, ועושה זאת בסתר, הדבר מותר. "אבל אל תעשה את זה בבעלזא", הזהיר אותי מרן הגרי"ש אלישיב. "בבעלזא אי אפשר להשתמש בהיתר הזה כי הרבי מבעלזא הרי יש לו רוח הקודש והוא יודע מה קורה גם מתחת לשולחן..."

זאת היתה הפתעה מאוד גדולה,

ממתי הרב אלישיב שולח את הרבי

מבעלזא במקומו לכינוסים?

במספר הזדמנויות ביקש ממני מרן שאקרא לרבי מבעלזא בשמו, ואבקש ממנו להשתתף באירועים ציבוריים חשובים שבהם היה

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכ"ה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעי"נ הרה"ח **בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל** זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

היתה לנו חצי שעה נסיעה לשדה התעופה, ובדרך אמרנו תהילים, וגם הבטחנו מאה שמונים דולר לעניי ארץ ישראל כדי שהתשובות יגיעו עד שנגיע לנמל התעופה. נותרה פחות משעה עד ההמראה, השעון מתקתק והזמן לרעתינו, אם לא נספיק - אין לנו עוד טיסה אחרת היום

הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א, מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה',
'על הניסיון הטמון במאמר 'ואשא אתכם על כנפי נשרים

כֹּה תֹאמַר לְבֵית יַעֲקֹב וְתִגִּיד לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל. אַתֶּם רְאִיתֶם אֲשֶׁר עָשִׂיתִי
לְמִצְרַיִם וְאֲשָׂא אֶתְכֶם עַל כְּנָפֵי נְשָׂרִים וְאָבָא אֶתְכֶם אֵלַי (יט, ג-ד)

הקב"ה נושא אותנו על כפיים, מרומם אותנו, ובסוף הוא יצליח. אבל מי שהולך איתו בעלילות, לא זוכר את הטובות והחסדים שעשה עמו הקב"ה לאורך כל הדרך, וכל הזמן רואה רק מה האלוקים דורש ממנו ושוכח שכל הזמן הוא מקבל ממנו - אדם כזה לא יוכל לקבל תורה וגם לא יצליח במעשיו.

ואם הנשר פועל - זה תלוי אם יש לו כנפיים או אין לו כנפיים

רבי שמחה וסרמן זצ"ל ביאר, שבדבריו של בורא עולם "ואשא אתכם על כנפי נשרים" טמון עומק נוסף: לכנפי נשרים יש מעלה וחסרון. בורא עולם לא צריך כנפי נשרים, הוא יכול לישא אותנו גם על כנפי רוח. אלא שהוא רוצה שתהיה לנו בחירה, ולכן הוא מרים אותנו באמצעות "כנפי נשרים" - מטוסים וכדומה, כדי שמי שרוצה לטעות - יוכל לומר שמי שפועל את הישועה הוא הנשר, ואם הנשר פועל - זה תלוי אם יש לו כנפיים או אין לו כנפיים ומה בדיוק מצבו. אם זה הקב"ה שפועל ומציל - אצלו אין תנאים או מגבלות, ויוכל תמיד להציל אותנו, עם או בלי נשרים.

ההקדמה למתן תורה בפסוקים אלו כתובה פרשה שלימה שהיא הקדמה לקבלת התורה. זו פרשה שמושה רבינו עלה וירד מההר יום שלם רק כדי לומר אותה. מדוע כל כך נחוצה פרשה כדי לזכות לקבלת התורה? הרבה היבטים יש להקדמה זו, ברצוני לעמוד על היבט אחד יסודי, והוא על פי המעשה הידוע המובא בגמרא (שבת פח ע"א): רבא היה יושב ולומד תורה, והוא למד מתוך כזו דבקות, עד שאצבעו נמעכה תחת רגלו ונזל ממנה דם.

ראה אותו צדוקי אחד ואמר לו: "עמא פזיזא" - עם פזיז אתם, "דקדמיתו פומייכו לאודנייכו" - הקדמתם פה לאוזן, שאמרתם 'נעשה' ואחר כך 'נשמע'. "ברישא איבעיא לכו למשמע, אי מציתו - קבליתו, ואי לא - לא קבליתו" - היה לכם קודם לשמוע את הדברים, אם תרצו - תקבלו, ואם לא - לא תקבלו.

אמר לו רבא: "אנן דסגינן בשלימותא - כתיב בן (משלי יא, ג): 'תַּפְּתוּ יִשְׂרָאֵל תַּנְחֵם', הנך אינשי דסגן בעלילותא - כתיב בהו (שם): 'סַלְףֵי בְּגָדִים יִשְׁדֵּם'". פירש רש"י: "סגינן בשלימותא - התהלכנו עמו בתום לב, כדרך העושים מאהבה, וסמכנו עליו שלא יטעינו בדבר שלא נוכל לעמוד בו", עלינו כתוב: "תומת ישרים תנחם". אבל אתם הצדוקים, וכל הרשעים למיניהם, הלכתם איתו בעלילות, ועליכם כתוב: "וסלף בוגדים ישדם".

רבא בעצם השיב לו את הפרשה הזאת. הצדוקי טען: איך הסכמתם לקבל תורה באופן שלא ידעתם מה הקב"ה הולך להטיל עליכם, איזה קשיים, איזה גזירות ואיזה מצוות.

על כך ענה לו רבא: אתה צודק! אבל דע לך, לפני שקיבלנו את התורה הקב"ה הזכיר לנו: "אתם ראייתם אשר עשיתי למצרים", והרי כל מה שעשיתי היה עבורכם! הם הרעו לכם ולכן הם קיבלו עשר מכות, שכל מכה היתה של ארבע או חמש מכות, ומכות נוספות על ים סוף. ואתכם - "ואשא אתכם על כנפי נשרים". כל יהודי, כשהוא מתכוון לגשת לתורה בכל הרצינות, אמנם יהיו לו קשיים, אך עליו לדעת נאמנה: ההולך עם הקב"ה "בתום לב, כדרך העושים מאהבה"

ארבעה וחצי חודשים בקליוולנד באוהיו שבארצות הברית. היה זה בתקופת מגיפת הקורונה, והשלטונות חייבו כל מי שביקש לטוס, לעשות בדיקת קורונה לפני העליה למטוס.

מפאת העומס הגדול, הודיעו כי יש לעשות את הבדיקות יומיים קודם הטיסה, אבל בדיוק בימים אלו ירדו באזור שלגים שתוך דקות נערמו לעשרות ס"מ והכל היה ממש משותק. ובכל זאת העלנו את כל המשפחה לרכב, היינו תשעה נפשות, ונסענו למכון הבדיקות תוך סיכון גדול מאוד, נסיעה שאורכת עשר דקות לקחה לנו שעה וחצי! רק כשהגענו התברר שבעלי המכון לא משוגעים כמונו והם פשוט לא הגיעו, המכון סגור!

וכאן אני חייב לשתף את הציבור עד כמה הטיסה הזאת היתה קריטית עבורנו, הניתוק של רעייתי ע"ה תקופה כה ארוכה מבני המשפחה בארץ והשהייה בניכר לצורך השתלה שנדחתה, ואח"כ טיפולים לא קלים, הכל היה מאוד לא נעים, ומבחינתה, החזרה היתה חמצן ממש, אך מעבר להכל היינו חייבים להגיע לארץ בזמן, כדי להשתתף בברית של נכד. הלחץ היה גדול, ברור לכולנו שבלי בדיקות תקינות אין עליה למטוס.

למחרת היה רגוע יותר ובתיאום מראש יצאנו שוב למכון במשך שלוש וחצי שעות טרטרנו אותנו, תשע נפשות, ובסופו של דבר הצלחנו לעשות את הבדיקות עשרים וארבע שעות לפני העליה למטוס, הארגון הקדוש חברת 'ביקור חולים' דקליוולנד, שאין הדף יכול להחיל את גודל מסירותם ודאגתם לחולים ולבני משפחותיהם בכל הפרטים מגדול ועד קטן, הם עשו 'שמיניות באוויר' והפעילו 'פרוטקציה' והובטח להם שתוצאות הבדיקה יגיעו עד מחר בבוקר בשעה שמונה וחצי כשאנו אמורים להיות על המטוס בשעה עשר בבוקר.

בבוקר יום הטיסה צלצלנו ל'ביקור חולים' ובררנו אם הגיעו תשובות, ואמרו שעדיין לא. יצאנו לכיוון שדה תעופה, עם המון מזוודות וחבילות, מתוך תקווה שעד זמן הטיסה תגענה התשובות ונוכל לעלות למטוס.

היתה לנו חצי שעה נסיעה לשדה התעופה, ובדרך אמרנו תהילים, מאה פעמים מזמור לתודה, וגם הבטחנו מאה שמונים דולר לעניי ארץ ישראל כדי שהתשובות יגיעו עד שנעמוד מול הפקידות בנמל התעופה.

הגענו לנמל התעופה, ועדיין הבדיקות אינן ובלית ברירה מוכרחים לעשות בדיקות אחרות שם במקום. הפקיד שם הודיע לנו שעלינו לעשות בדיקות PCR שמחירן מאתיים שבעים וחמשה דולר לנפש, כך שבסך הכל עלינו להוציא כעת כאלפיים וחמש מאות דולר (!) עבור הבדיקות, ואם אחד יצא חיובי - כולם עושים אחורה פנה וחוזרים הביתה, כקבוצה יש חשש על הקבוצה כולה שנדבקו מהחולה היחיד.

רצים לפקידה, שם עלינו למלא מסמכים בלי סוף, הכל בשפה האנגלית שגם ה'מומחים' שבנו שברו שיניים, ונותרה פחות משעה עד ההמראה. השעון מתקתק והזמן לרעתנו. אם לא נספיק - אין לנו עוד טיסה אחרת היום.

אתה יכול לטעות ולחשוב שהנשר הוא זה שעושה, אבל אומר הקב"ה: "אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים" - הכל אני עושה ואצלי אין שום תנאים. אם אתה חי כך - תוכל לקבל תורה, ואל תדאג, אני אשא אותך על כפיים ואתה תצליח ותדע הכל. רק אל תחשוב שיש כח אחר בעולם שפועל משהו. כך תעשה את מעשיך בלי שום תנאים.

נחשוב לרגע מה קרה כשדבקו השערים

שלמה המלך ע"ה בונה את בית המקדש, עם כל הפאר וההדר. אביו, דוד המלך ע"ה, אמנם מסר נפש למצוא את מקום המקדש ולחפור את היסודות, ולכן המקדש נקרא על שמו, שנאמר: "מְזֻמָּר שִׁיר הַנְּפִיִת הַפִּיִת לְדָוִד" (תהלים ל, א), אבל לבנות - הוא לא בנה, וכיון שכך, לשונאי דוד היה מה לומר: בורא עולם לא נתן לו לבנות כי הוא בעל עבירה!

מספרת הגמרא (שבת ל ע"א), שבזמן חנוכת בית המקדש, שלמה המלך "ביקש להכניס ארון לבית קדשי הקדשים, דבקו שערים זה בזה". הארון הוא עיקרו של בית המקדש, שם הקדושה העליונה. שלמה המלך ניסה להכניסו - ולא הצליח. השערים דבקו זה בזה ולא נפתחו.

"אמר שלמה עשרים וארבעה רגלות ולא נענה. פתח ואמר: 'שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד', רהטו בתריה למיבלעיה [רצו אחריו ובקשו לבולעו], אמרו: 'מי הוא זה מלך הכבוד?' אמר להו: 'ה' עוזו וגבור'. חזר ואמר: 'שאו שערים ראשיכם ושאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד. מי הוא זה מלך הכבוד ה' צבא- ות הוא מלך הכבוד סלה', ולא נענה. כיון שאמר: 'ה' אלקים אל תשב פני משיחך זכרה לחסדי דוד עבדך' - מיד נענה. באותה שעה נהפכו פני כל שונאי דוד כשולי קדירה, וידעו כל העם וכל ישראל שמחל לו הקדוש ברוך הוא על אותו עוון".

נחשוב לרגע מה קרה כשדבקו השערים:

אומרים לשלמה המלך: לא הולך, כל העבודה ירדה לטמיון! כל זה, כשאתה חושב שאתה עשית משהו. אומר כ"ד רגלות, מתפלל ועושה סגולות, ולא הולך. ואז אומר שלמה המלך: "זכרה לחסדי דוד עבדך" - והשערים נפתחים.

הקב"ה כביכול אמר לו: אתה יכול להתפלל ולעשות, אבל לי יש עוד חשבונות: אני צריך לטהר את שמו של אביך, דוד המלך. צריך שכולם יבינו שדוד המלך חי וקיים והקב"ה חפץ בו.

אז לך נראה שלא הולך, אבל לקב"ה יש תוכניות אחרות. הוא רוצה לתת לך את מבוקשך עם בונס, אך את הבונס הזה תקבל רק אחרי שתמשיך להיות דבוק בקב"ה גם כשלא הולך לך.

אבל בדיוק בימים אלו ירדו באזור שלגים

שתוך דקות נערמו לעשרות ס"מ

אספר לכם מעשה שבדידי הוה עובדא:

הייתי צריך לחזור עם בני משפחתי לארץ ישראל, אחרי שהות של

הבן שלי ר' מיכל (הגאון רבי יחיאל מיכל שטרן שליט"א), רצה פעם ללמוד בחברותא עם רבי חיים קניבסקי. ר' מיכל הוא בעל כישרון מאוד גדול, יש לו תפיסה מאוד מהירה באופן מיוחד, הוא ניגש לרבי חיים, והוא הסכים, והם התחילו ללמוד מסכת עבודה זרה. אומר בני, במשך זמן אחד למדתי איתו וחשבתי שהראש שלי מתפוצץ! יותר לא יכולתי

שיחה נלהבת מהגאון רבי משה אהרן שטרן זצ"ל,

משגיח דישיבת קמניץ, על עמל ויגיעת התורה בשנים עברו - בפרסום ראשון

ואתם תהיו לי ממלכת פהנים וגוי קדוש (יהו)

זכורני לפני כחמישים שנה, כשבאתי לארץ ישראל, היו אברכים שהיו באים לביתם בערב שבת כשעתיים לפני זמן הדלקת הנרות. הלכו לטבול במקווה, טעמו משהו לפני שבת, ויצאו לבית הכנסת עם הילדים. במשך השבת הם היו בביתם, עם האשה והילדים, ובמוצאי שבת, הבדילו על היין, ישבו לסעודת מלווה דמלכה, ומיד לאחריה צררו מעט לחם יבש בצקלונם, עם כמה פירות, והלכו לבית המדרש, למשך שבוע נוסף של לימודים. כל השבוע הם היו ישנים בבית המדרש!

הסבא של רעייתי, היה מחשובי תלמידי החכמים בירושלים, רבי מרדכי יהושע קרויזר זצ"ל. הוא סיפר לי שאחרי החתונה שלו, במשך מספר שבועות הוא לא הצליח לישון בלילות. למה? תקשיבו טוב! כשהוא היה בחור ולמד בישיבה, הוא היה ישן בבית המדרש. היה לומד כל היום, ובליילה כשהגיע לאפיסת הכוחות היה מקפל סוודר או בגד אחר, מניח תחת ראשו, ושוכב על הספסל. כך הוא היה ישן במשך שנים! נו, כמה שעות אפשר לישון על ספסל, כך הוא אמר לי בניגון של שאלה. כמה אפשר? הספסל הרי קשה, הצלעות כואבות, אין ברירה, צריכים לקום, וחוזרים ללימוד.

"אחרי החתונה היה לי משהו חדש שלא הכרתי כבר כמה שנים", הוא סיפר, "מזרן! נתנו לי מזרן שהיה עשוי כמו שק גדול שבתוכו היה קש. ניסיתי לשכב עליו ושקעתי בפנים, זה היה לי מוזר, לשקוע בתוך המזרן, איך אפשר לישון ככה? לכן בשבועות הראשונים אחרי החתונה התקשיתי לישון, עד שהתרגלתי..."

בשנת תרמ"ו הגיעו לבקר בארץ שני גדולי עולם, הגאון רבי יהושע'לה מקוטנא זצ"ל, בעל הישועות מלכו, וחתנו הגאון רבי חיים אלעזר וקס רבה של קאליש, בעל ה'נפש חיה'. הם באו לראות את ירושלים, ותושבי המקום הציגו בפניהם את הישיבות והמוסדות ואת חיי הקהילה.

אמרו האורחים, שמענו שבירושלים יש בחורים שיודעים ללמוד היטב, אולי תראו לנו את בחורי החמד של ירושלים, שנוכל לתהות על קנקנם. אמר להם המארח, אין בעיה, שתבואו להתפלל מנחה

בבית הכנסת, אני אראה לכם בחורים שיודעים ללמוד. אחרי מנחה הראה להם המארח איזה בחור שעמד בקצה המערבי של בית המדרש, ואמר להם, אתם רואים אותו? תקראו לו, דברו איתו קצת בלימוד ותראו מה זה בחור ירושלמי... הם קראו לבחור, והרב מקוטנא אומר לו "נו בחור'ל, תגיד לנו איזה 'שטיקל תורה'..." אמר להם הבחור, אני אין לי שטיקל תורה' לומר. תשאלו אותי שאלות בגמרא ואני אענה לכם. שאלו אותו, באיזו מסכת אתה רוצה שנשאל אותך? והשיב להם הבחור הצעיר, איפה שאתם רוצים! הם ניגשו לארון הספרים, עצמו את העיניים, ושלפו גמרא, בלי לבדוק באיזו מסכת מדובר. פתחו את הגמרא באופן אקראי, ואמרו לו, מה יש לך לומר על מה שכתוב כאן? עיין הבחור במשך כדקה ומיד שאל אותם שאלה על דברי הגמרא. הם חשבו וראו שזאת שאלה חזקה כברזל, אבל הוא מיד אמר פשט חדש בגמרא ותירץ אותה ושוב הקשה קושיא ושוב תירץ, וכך במשך כמה שעות הם עמדו ודיברו בלימוד, ובכל מקום ששאלו אותו הוא ידע.

במשך מספר ימים הוא בחן את רבי אהרן קצנלנבוגן, ולבסוף כתב מכתב לסבא שלי, שבו הוא מפרט את תוצאות הבחינה

סיפר לי הסבא רבי מרדכי יהושע קרויזר זצ"ל, שכשהוא רצה להשיא את בתו שהיתה מוצלחת מכל הבחינות וגם היתה נכדתו של רבי חיים מוולוז'ין, מצד אמה. הציעו לו את רבי אהרן קצנלנבוגן, שהיה אז כבן שבע עשרה.

הסבא היה תלמיד חכם מופלג, הוא היה אומר כל יום 12 שיעורים בבתי כנסת שונים בכל שעות היום, לפני הנץ, אחרי שחרית כותיקין לפנות ערב, בלילה, באמצע היום, היו לו שיעורים הרוב.

אבל הוא לא סמך על עצמו, ורצה שאדם גדול יבחן עבורו את רבי אהרן קצנלנבוגן, כך הוא סיפר לי, לכן הוא שלח אותו להיבחן אצל רבי זלמן סנדר שפירא זצ"ל, מבני משפחתו. רבי זלמן סנדר היה גאון עצום, הוא היה לומד בחברותא עם רבי חיים בריסקער! במשך מספר ימים הוא בחן את רבי אהרן קצנלנבוגן, ולבסוף כתב מכתב לסבא שלי, שבו הוא מפרט את תוצאות הבחינה. אתם יכולים לקחת את הבחור הזה לחתן, הוא כתב, אני מעיד עליו שהוא יודע את כל השו"ע 'יורה דעה', עם כל הש"ך והט"ז ואת כל 'חושן משפט' עם הש"ך והט"ז והסמ"ע. בחור בן שבע עשרה שנה!!!

אחרי החתונה שלי, היה לנו סדר, אני ועוד כמה אברכים, למדנו עם רבי אהרן קצנלנבוגן. הרי הוא היה דוד של אשתי, אז יכולתי לבקש ממנו שילמד איתי...

מה למדנו? חומש רש"י. היום זאת בושה גדולה לבחור ישיבה או לאברך ללמוד חומש עם רש"י. בחור שכבר יודע ללמוד חידושי רעק"א, ילמד חומש עם רש"י? זה לא נעים, אבל אנחנו כן למדנו חומש עם רש"י. השיעור היה נמשך שעתים, ולא הספקנו ללמוד יותר משני פסוקים בכל פעם. למה? כי בתוך שני הפסוקים הללו, הוא היה מכניס את כל הש"ס, את כל הילקוט שמעוני, שעתים רצוף הוא היה מדבר על שני פסוקים. היה לי איתו סדר לימוד גם בטור ושו"ע. איזו גאונות!

היום אנחנו בדור יתום. לומדים מעט מזעיר ממה שהיה אז. 'א שמעק טאבק' במסכת בבא קמא ועוד 'א שמעק טאבק' במסכת בבא מציעא, וחצי קמפון טבק במסכת קידושין. לומדים עשרה דפים בעיון ועוד 25 דפים בבקיאות במשך 'זמן' שלם, ואולי אני אפילו מגזים, זה מדי הרבה 25 דף ללמוד ב'זמן' אחד...

ובמשך השנה הם חזרו על מסכת קידושין המונה 82 דף, עשר פעמים!!!

אז מה תגידו? זה הראש. להם היה ראש חזק ולנו אין כאלו כשרונות... זאת טעות! זה לא נכון! תדעו לכם, לכולכם יש ראשים טובים! לומר שאין לכם כשרונות זה רק תירוץ. הסיבה האמיתית היא שמונחים בעוד דברים. מתעניינים בעוד דברים צדדים, וזה מוציא את הראש מהתורה! הבן שלי ר' יצחק זונדל, (הגאון רבי יצחק זונדל שטרן שליט"א

מרבני קהילת הפרושים), למד אצל הגאון רבי נטע פריינד, בתלמוד תורה 'עץ חיים'. בכיתה האחרונה, לפני שעולים לישיבה קטנה. הם למדו אצלו מסכת קידושין, ועד היום, כך מעיד בני, הוא זוכר את מסכת קידושין טוב יותר מכל המסכתות האחרות שבש"ס. למה? כי את זה הוא למד אצל רבי נטע, שלימד אותם בעיון גדול, ובמשך

השנה הם חזרו על מסכת קידושין המונה 82 דף, עשר פעמים!!! (אגב אורחא, דעו לכם שרבי נטע הוא מגדולי ירושלים. הוא מסתובב כאן ברחוב, אנשים לא יודעים בכלל, חושבים שהוא סתם עוד מישהו שמסתובב ברחוב, הוא מגדולי ירושלים! נדמה לי שרהגרא"ז מלצר מצטט אותו בספרו, עוד כשהיה אברך צעיר החידושים שלו היו ראויים להיכתב בספרו של הגרא"ז מלצר!)

הם חזרו על מסכת קידושין עשר פעמים בשנה אחת, זה נכנס להם לראש, כמונח בקופסא! פעם, בחור שלמד בישיבה לא עניין אותו מה שקורה ברחוב. לא עניין אותו מה הנייעס של המדינה. את מי זה מעניין? כן מדינה לא מדינה, מה זה נוגע אלי???

באו פעם לרבי חיים קניבסקי, שנחשב כיום לבקי הכי גדול בתורה, מכל אנשי דורנו, אמרו לו משהו על איזו אשה אחת שבפעם היתה כאן ראש הממשלה, אין צורך להזכיר את שמה, דיברו על איזו גזירה שגזרו, ורבי חיים שאל אם היא עדיין שולטת היום. היה זה שנים רבות אחרי שהיא כבר לא היתה בין החיים, הוא לא ידע בכלל שהתחלף השלטון, פעם ועוד פעם, הוא בכלל לא ידע מכלום.

סיפרו את זה לאביו, הסטייפלער, אמר הסטייפלער, נו, מה חשבתם? למה שהוא ידע מה קורה ברחוב, הוא הרי מנצל כל שניה כדי ללמוד תורה. אתם יודעים שהוא נכנס בליל שבת למעריב, חצי דקה לפני 'ברכו'. למה לא עשר דקות קודם? כי חבל לו על העשר דקות האלו, הוא לא רוצה להיפרד מהגמרא, עד שמגיע ממש הזמן של תפילת ערבית.

ניסיתי לאחוז ראש, הוא אומר, אבל חשבת שהראש שלי יתפוצץ מכזה מאמץ

הבן שלי ר' מיכל (הגאון רבי יחיאל מיכל שטרן שליט"א רבה של שכונת 'עזרת תורה' בירושלים), רצה פעם ללמוד בחברותא עם רבי חיים קניבסקי. ר' מיכל הוא בעל כישרון מאוד גדול, יש לו תפיסה מאוד מהירה באופן מיוחד, אז הוא רצה שיהיה לו סדר לימוד עם רבי חיים קניבסקי.

הוא ניגש לרבי חיים, אולי תוכלו ללמוד איתי איזה סדר קבוע. השיב לו רבי חיים, כן אני יכול ללמוד איתכם, אולי בצהריים? כמה זמן יש לך בצהריים? בדקו ומצאו שיש להם שעה רבע, אחרי מנחה, זמן ששניהם יכולים ללמוד יחד. הם התחילו ללמוד מסכת עבודה זרה. אומר בני ר' מיכל, במשך זמן אחד למדתי איתו וחשבת שהראש שלי מתפוצץ! יותר לא יכולתי. לא יכולתי! למדנו כל יום שני דפים גמרא עם כל התוס' בשעה ורבע, ועוד דיברנו על כל המפרשים. ניסיתי לאחוז ראש, הוא אומר, אבל חשבת שהראש שלי יתפוצץ מכזה מאמץ. אני לא יכול יותר.

Dirshu
דרשו'ד ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

הגדרת מחבת הגדרת

מבצע של ארגון 'אחינו' ו'דרשו'.

תורמים לארגון 'אחינו' זרוע החיזוק
של 'דרשו' ומקבלים מתנות ענק!

איך תורמים? בכל עמדות 'נדרים פלוס' או במוקד 'דרשו' 02-5609000

וקבל במתנה

סט 'משנה ברורה'

38 כרכים כריכה רכה - פורמט כיס
ובנוסף

מנוי לחצי שנה לעלון 'לקראת שבת'

מידי שבוע בדיוור ישיר עד אליך

סה"כ שווי המתנות 456 ₪

תרום 22 ₪ לחודש
למשך 12 חודשים
סך כל התרומה 264 ₪

1.

וקבל במתנה

סט 'משנה ברורה'

6 כרכים כריכה קשה
ובנוסף

מנוי ל-3 חודשים לעלון 'לקראת שבת'

מידי שבוע בדיוור ישיר עד אליך

סה"כ שווי המתנות 512 ₪

תרום 22 ₪ לחודש
למשך 14 חודשים
סך כל התרומה 308 ₪

2.

וקבל במתנה

סט 'משנה ברורה'

19 כרכים כריכה רכה - פורמט רגיל
ובנוסף

מנוי ל-3 חודשים לעלון 'לקראת שבת'

מידי שבוע בדיוור ישיר עד אליך

סה"כ שווי המתנות 386 ₪

תרום 22 ₪ לחודש
למשך 14 חודשים
סך כל התרומה 308 ₪

3.

וקבל במתנה

סט 'משנה ברורה'

6 כרכים כריכה קשה
ובנוסף

ספר 'המפתח' על המשנה ברורה

סט 'דרש דוד' על התורה 3 כרכים

מנוי ל 3 חודשים לעלון 'לקראת שבת'

מידי שבוע בדיוור ישיר עד אליך

סה"כ שווי המתנות 638 ₪

תרום 22 ₪ לחודש
למשך 18 חודשים
סך כל התרומה 396 ₪

4.

סיפר לי ר' אלימלך חשין זצ"ל, מלמד דרדקי ותיק, מחשובי המלמדים בתלמוד תורה "עץ חיים" שבירושלים למעלה מששים שנה, שבאחד המחזורים היה בכיתתו ילד מופרע קצת, שלא עשה חיל בלימודיו, הוא הפריע הרבה בכיתה, והתנהגותו לא הלמה את הליכות החיידר החשוב

הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א על כוחה של תפילה

כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמְךָ לְמַעַן יֵאָרְכוֹן יְמֵיךָ עַל הָאָדָמָה אֲשֶׁר ד' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ (ב, יב)

עיקר תפקיד ההורים, לשפוך לב כמים בשביל הצלחת הילדים. וכן ראינו בדורות שלפנינו, אצל הורינו, זקנינו וזקנותינו, שתמיד היתה תפילתם שגורה בפייהם על הילדים והצאצאים, שילכו בדרך ישרה ויתעלו בתורה וביראת שמים, במידות טובות ובדרך ארץ כידוע. סיפר לי הרב הגאון הנודע ר' אלימלך חשין זצ"ל, מלמד דרדקי ותיק, מחשובי המלמדים בתלמוד תורה "עץ חיים" שבירושלים עיר הקודש זה למעלה מששים שנה [אחיו של בעל "המסורת" זצ"ל]. שבאחד המחזורים היה בכיתתו ילד מופרע קצת, שלא עשה חיל בלימודיו, הוא הפריע הרבה בכיתה, והתנהגותו לא הלמה את הליכות החיידר החשוב.

מה עושה מלמד במקרה כזה? הוא החליט להזמין את האב לשיחה נוקבת, ולנסות לטכס עצה יחדיו. קבע לו אפוא המלמד זמן, והאב הגיע לתלמוד תורה בשעה המיועדת, משרק ראה המלמד הפיקח את האבא מיד הבין את כל האפשר לפניו... האב כבר ידע מהבעיות והקשיים שמחולל הבן יקר שלו, אבל טען שאין לו שום שליטה על הילד, וגם הוא אינו רואה שום הצלחה בחינוכו, ואינו יודע כיצד ניתן להחזירו לדרך הישרה, "ולכך", סיכם: "אינני יכול לעשות ולא כלום!" המלמד ניסה להציע לאב להצמיד לילד מורה פרטי, שיעזור בחינוכו ובקידומו בלימודים. הוא הסביר שלפעמים הצמדת חונך הקרוב לנפש הילד ולחייו, ומתחבר עמו באהבה ובקירוב לב ונפש, מועילה מאוד לא רק להצלחתו בלימודים, אלא גם לכללות חינוכו, ולעיצוב נפש הילד ומידותיו לטוב, אבל האב דחה את ההצעה, בטענה שאין לו שום אפשרות לממן עוד מורה פרטי או חונך, "בקושי מחזיק אני את משפחתי מעבודות נקיון בית המדרש ושאר מקומות המזדמנים, ואין באפשרותי בשום אופן לעמוד בנטל של הוצאות נוספות. ואם כן" - חזר שוב על טענתו - "מה יכול אני לעשות. אינני יכול לעשות ולא כלום!"

אמר לו המלמד החשוב הנ"ל: "טעות גדולה היא בידך! יכול גם יכול אתה לעשות הרבה מאד! יכול אתה להתפלל!!! הנה הבן שלך נמצא בבעיה רצינית, חייו מתפתחים לאפיקים בלתי רצויים, בלשון המעטה... יכול אתה להרבות בתפילות עבורו ולשפוך דמעות כמים!"

האב כשמעו, ניצת בו זיק שלהבת קודש וימלא לבו תפילה, הוא לא התספק בתפילות ובבכיות הרבות שלו ושל אשתו, אלא חיפש עצות נוספות להרבות בתפילות עבור בנו. הוא היה גר באחת השכונות העתיקות הקרובות ל'שערי חסד', והיו דרים שם בשכונתו כמה תלמידי חכמים חשובים, גם באותה חצר, וגם בשכונת שערי חסד הסמוכה. הוא פנה אליהם, ושח להם את צרת בנו, ואמר להם: "אינני מבקש מכם תרומה כספית כלל, רק תרומת 'זמן', הקדישו נא זמן מועט ביום, כמה דקות, והתפללו נא עבור בני". כך ניגש לכמה וכמה תלמידי חכמים בבקשתו זו.

הם נענו לבקשתו בחפץ לב ובכובד ראש, כאשר ראו את הילד והכירו הליכותיו (בהיותו בן 'המנקה' של בית הכנסת), וכמאמר החכם מכל אדם בספר החכמה (משלי כ, יא): "גם במעלליו יתנכר נער, אם זך ואם ישר פעלו", ואכן הם ניגשו להתפלל עבור הילד. גם כמה תלמידי חכמים שכמנים לקחוהו ללמוד עמו מעט בבית הכנסת, זה עשרים דקות וזה רבע שעה, ופקחו עיניהם על חינוכו, חזקוהו ועודדוהו. גם נוצר קשר עם המלמד, הרב ר' אלימלך הנ"ל, שכששמע שלומד הילד עם אלו התלמידי חכמים שמח מאוד, כי הכירם לאנשי צורה, והוא כיון אותם כיצד ומה לדבר על לב הילד. לא עברה תקופה ארוכה מאז שהתחילו התפילות, והנס התרחש,

יום אחד, כשישבה עם חברותיה הקרובות בקופת חולים. עלה הנושא המרתק והמסקרן בשיחתן האחות נענתה להפצרותיהן וגילה בפניהם את סוד הדבר:

"זה מתחיל בכך שבת' השניה חזרה בתשובה לפני שנים מספר" - פתחה האחות בסיפוריה, "וכאשר ראיתי ועקבתי מקרוב איך היא נהפכה לאדם אחר לגמרי, התרגשתי מאד! היא כולה אומרת הוד והדר, לבושה בצניעות נאה, כראוי לבת מלך! כל התנהגותה בטוב ובנעימים, בזהירות ובשמירה ראויה על קלה כחמורה. האושר המציף את חייה לא יסולא בפז! בראותי את האור המיוחד המאיר את פניה, ואת השכינה שרויה עליה, לא יכולתי להישאר אדישה מן הצד! הלכתי אף אני וביתי בעקבותיה..."

"אבל כיצד קרה המפנה הגדול בחיי בתך?" - שאלו תמהו החברות. "לא נראה שבבית לא דתי כשלך היא קיבלה איזה סממן של חינוך דתי... וכיצד אפוא החלה היא בתהליך התשובה?"

"זה כבר סיפור אחר לגמרי..." ענתה האם כממתיקת סוד, "ואם לומר את האמת, בתוך תוכי תמיד ידעתי שאחד הילדים שלי בסופו של דבר יחזור בתשובה!"

"ככה? כיצד? איך?" הסקרנות רק הלכה וגברה... "אכן כן! לפני שנים רבות", פתחה האם בשנית, והפעם בסיפוריה של הבת... היתה כאן אשה מבוגרת אחת שהגיעה כסדר מידי שבוע לבדיקה שגרתית כאן, בקופת החולים, ובעודה יושבת ניוחה וממתינה בתור, החזיקה בידה סידור תפילה קטן. כל הזמן היא התפללה בו באדיקות ובהתלהבות, כששמחה מיוחדת נסוכה על פניה בעת תפילתה.

מאז התקשרתי ונמשכתי מאד אל הסידור הקדוש

המראה הזה ריגש אותי במיוחד, והרעיד את מיתרי לבי, בכל פעם מחדש. באחת ההזדמנויות כששוחחתי עם אותה אשה צדיקה, שאלתי אותה לפרש תפילותיה הרבות בסידורה הקטן, והיא בסבלנות ובאהבה רבה ישבה והסבירה לי עד כמה שיכלה, על מהותו של הסידור ועל תפילותיו. שלוש פעמים ביום מתפללים אנו: תפילת שחרית מנחה וערבית, הסבירה במתק לשונה, ובשבת קודש יש תוספות ושינויים בתפילות, לפי ענינה של השבת; כמו כן בחגים - יש תפילות המתאימות לכל חג, וכן לראש השנה וליום כיפור וכיוצא בזה. היא ענתה לכל שאלותי בפרוטרוט, וכך ערכה לי הכרות ראשונית קצרה עם אחד הספרים המיוחדים וההסטוריים ביותר של האם היהודי: הסידור!

השיחה הזו נגעה ללבי, מאז התקשרתי ונמשכתי מאד אל הסידור הקדוש, המכיל בתוכו נהרות נהרות של תפילות חמות של אבות ואמהות מכל הדורות, לכל עת ולכל מצב! נפשי כמהה וצמאה גם גן לכמה מילים של תפילה... הלא גם אני יהודיה! ונשמתי כמהה ובערה להתקשר עם בוראה! יום אחד ניגשתי אל אותה אשה צדקת, ובקשתי ממנה עזרה קטנה

לפליאת לב כל רואיו, הוריו ומוריו, לב הנער התהפך לטובה מקצה אל קצה.

מהיום הזה גדל הילד, ונעשה גדול מאד בתורה. הוא משמש כאחד מגדולי מרביצי התורה שבארץ הקודש.

לא יאומן מה תפילה יכולה לעשות! להפוך ילד מקצה לקצה! הרב ר' אלימלך זצ"ל הדגיש לי בבירור, שלדעתו בזכות התפילות הנלהבות של האב והאמה, נתנו בלבם משמים את העצה לבקש מאותם תלמידי חכמים חשובים שיתפללו עבור הילד וילמדו עמו, והם פעלו הישועה עבורו.

למדנו מטיב מעשה זה, שלעולם לא יאמרו האב או האם מה יכולים אנו לעשות, אין באפשרותנו לעשות כלום... יכול אתה גם יכול! להתפלל ולהתפלל ולהתפלל!!! וכן גם לבקש עזר מאנשים אחרים, שכן יכולים.

עוד סיפר לי הרב הגאון ר' אלימלך זצ"ל, על אשתו הרבנית הנודעת, מרת גאלדע חשין ע"ה, שהיתה ידועה כאשה צדקנית ביותר, והקפידה ביותר בביתה על הצניעות ועל החינוך הטהור, כדרכם של בני ירושלים של מעלה. ולא הסכימה לזוז כקוצו של יו"ד ממנהג אבות ואמהות בני קרתא דשופרא. כל צאצאיה כולם בנים ובנות, נכדים ונכדות, כולם מתחנכים בדרך החינוך הטהור של ירושלים של מעלה. היא הניחה אחריה דור ישרים נפלא.

בהיות בעלה מלמד דרדק, מחשובי ותיקי המלמדים, היתה נוהגת לבקש ממנו את שמוותיהם של הילדים המתקשים בלימודם אצלו בכיתה ואת שמוות אמותיהם, והיתה מתפללת עבורם. לאחר כמה ימי תפילה פנתה אליו בשאלה: "נו איך המצב כעת עם יעקב בן אסתר, יש איזה שיפור?", והוא אומר: "לא מספיק..." אמרה היא: "אם כן, אתפלל עוד יותר". ומה עם יעקב משה בן רבקה", - "ב"ה יש שיפור ניכר"..." "אם כן", אמרה, "אמשיך להתפלל שיעלה ויתעלה עוד יותר"..." וכך היתה עוקבת ומתפללת בלב חם, על ילדי הטיפוחים של בעלה הגדול.

ולא בכדי אמרו עליה פיקחי ירושלים, שהיא היא הרבי של אנשי ירושלים...

זה מתחיל בכך שבת' השניה חזרה בתשובה לפני שנים מספר

באחד מסניפי 'קופת חולים' שבמרכז ירושלים עיר הקודש, היתה אחות ששימשה בתפקידה שנים רבות. היא היתה חפשיית גמורה, ורחוקה לגמרי מכל דבר שריח של דת מריח ממנו.

כך היא חיה שנים רבות, עד שלפתע ביום בהיר אחד עשתה פתאום את הצעד הנכון והחשוב ביותר בחיים, כשהיא חזרה בתשובה שלמה ובצעה מהפכה גדולה בכל ארחות חייה!

הכל התפלאו על התפנית שחלה בהשקפת עולמה. המה ראו כן תמחה, כיצד ארע הדבר הגדול הזה? ומה הביא אותה לכך?

יום אחד מתקשר אלי אביו ושואל אותי האם אני קוסם?! מתברר שהוא היה חוזר מביה"ס כשהוא עצבני וכעוס, ואילו מאז שהתחיל ללמוד תורה הכל השתנה, הוא מאושר, רואים שטוב לו. אל בית הספר הוא הולך בדיכאון ואילו ל'מדרשיה' הוא הולך בצהלה ושמחה...

הר"ר ישראל דחבש שליט"א, על התורה המשמחת ומחוללת פלאים אצל הצעירים המתחזקים

והייתם לי סגולה מְפֹלָה הַעֲמִים (יט ה)

מאת: אלעזר גולדברג

הקוראים הותיקים בודאי מכירים כבר את הר"ר ישראל דחבש שליט"א, אחד מהפעילים הותיקים של ארגון 'אחינו' בתחום הקירוב שלזכותו נזקפות זכויות רבות של קירוב נערים רבים מספור לתורה ועבודת השם. בשיחה מרתקת הוא חושף מעט על סודות ההצלחה וגם מדריך כיצד יוכל נער המתקשה בלימודו ב'מדרשיה', להתגבר ולהמשיך למרות הכל ולבסוף להגיע לישיבה קדושה.

• בחור חילוני שמגיע מהתיכון אל ה'מדרשיה' בה לומדים גמרא, לא תמיד מבין מה בדיוק הוא לומד. מה ניתן להעביר לו על מעלת התורה בכלל ולימוד הגמרא בפרט?

ראשית אסביר על התהליך המרתק שעובר על נערים כאלה טרם כניסתם אל עולם התורה. בתחילה, נער כזה מגיע להציץ ב'מדרשיה' שבאזור מגוריו, הוא מגיע בעקבות חברים שמספרים לו על ההנאה והסיפוק שיש שם, או בעקבות פעילות קירוב של הפעילים באזור. ב'מדרשיה' מתחילים להכין אותו ללימוד גמרא על ידי שיעורים כלליים על דרך הלימוד ולאחר מכן מתחילים ללמוד עמם מסכת ברכות שיש בה סוגיות יותר קלות לקליטה, כגון הלכות תפילה וקריאת שמע.

אופן הלימוד עם נער כזה חשוב מאוד. אני רגיל לקרוא את הגמרא לאט לאט ולהסביר כל דבר בצורה הכי יסודית כדי שהתלמיד ירגיש נעים בזמן הלימוד, בנוסף אני מטיל עליהם אתגרים בדמות שאלות שמתאימות לרמה שלהם וזה יוצר מתח בריא הגורם להם להפעיל חשיבה עצמאית, כך לאחר שמישיבים מגיע הסיפוק הגדול מהישג ההבנה ובעקבותיה מגיעה גם השמחה. באופן זה שיעור הגמרא הופך להיות חוויה של כיף והנאה והתלמידים שמבחינים בחכמתה הגדולה של התורה רוצים לשוב וללמוד עוד ועוד.

בספר תהלים נאמר: "פקודי השם ישרים משמחי לב". כשאדם לומד בצורה יסודית עם הבנה, יש בתורה סגולה לשמח את הנשמה הפנימית שלו. כשם שהגוף אם לא מקבל מזון - הוא נעשה רעב מאוד, כך גם הנשמה נעשית רעבה אם לא נותנים לה את המזון הרוחני שלה - התורה הקדושה. נער חילוני מרגיש ריקנות גדולה, בתחילה הוא אינו יודע להסביר את ההרגשה, אך לאחר שטועם את טעם חכמת התורה, יודע טוב מאוד מה היה חסר לו וכבר אינו מוכן

ליותר בשום אופן על העונג הגדול של התורה! כדי להתקדם לשלב הבא, לעבור לישיבה קדושה, על התלמיד להגיע לרמה גבוהה של הבנה וליכולת להתרכז בלימוד שעות רבות. לאחר שאנו מסיימים ללמוד עם הנערים המתחילים את מסכת ברכות, עוברים ללמוד מסכת בבא מציעא, סוגיות מורכבות כמו פרק "שור שנגח את הפרה". מי שמגיע מוכן לישיבה, ברוב המקרים נשאר ללמוד שם בשמחה רבה.

היה בחור אחד שלמד תקופה ארוכה ב'מדרשיה' והפעילים ניסו להכניס אותו למסגרת של ישיבה, אך בכל פעם שנכנס לישיבה הוא נפלט ממנה תוך זמן קצר. כך היה במספר ישיבות ולא היה מובן מה הסיבה לכך. החלטתי לקבוע איתו שיחה אישית בה סיכמתי איתו על לימוד משותף קבוע מדי יום. כך התחלנו ללמוד את אחת מהסוגיות בסדר נזיקין. ביום הראשון ביקשתי ממנו שיסביר לי את הסוגיה באופן שהוא מבין אותה. הוא הסביר את ההבנה השטחית שלו ואני הקשתי על כך כמה קושיות עד שהודה שככל הנראה לא זה ההסבר בגמרא. אז הגיע תורי להציע הסבר משלי ולאחר שהבין היטב את הביאור שוב פרכתני אותו וחזרנו אל נקודת ההתחלה. כך חזר הדבר על עצמו עד שלאחר מספר ביאורים אפשריים הגענו אל הביאור הנכון והמתיישב ביותר על הלב. אין לתאר את ההתפעלות שהביע אותו נער לאחר סיום הלימוד המשותף. אמרתי לו: את ההבנה החדה הזו, העונג הזה שנכנס אל הלב בסיום לימוד סוגיה

עם הבנה מעמיקה, יש רק בישיבות הקדושות ולא בשום מקום אחר בעולם! עוד באותו יום הוא התקשר אלי כדי לבקש שאכניס אותו שוב לישיבה, הפעם עם רצון אמיתי להצליח. הוא אכן נכנס אל אחת מהישיבות המעולות ביותר במרכז הארץ ושם הוא לומד ועוסק בתורה יומם ולילה בחשק ובהתמדה.

ואין לך אדם מאושר כמו נער כזה שלומד בהתמדה!

לימוד התורה הוא הדבר הכי מבורך שיכול להיות לכל נער, זאת בתנאי שהוא לא מפסיק בדיבורי חול באמצע לימודו וגם מבין אותה כמו שצריך. על ידי לימוד כזה הנפש מתמלאת בשמחה ואין לך אדם מאושר כמו נער כזה שלומד בהתמדה!

אחד מהתלמידים ששיבצתי לא מזמן בישיבה, התקשר אלי בערב שבת ואמר לי שלמרות שיש כעת שבת חופשית בישיבה, הוא אינו מעוניין לשוב לביתו החילוני, רצונו עז להמשיך ללמוד גם בשבת מאחר שאין לו שום עונג בעולם מלבד עמל התורה. הוא ביקש להתארח בביתי בשבת ואני אירחתי אותו בשמחה. בשבת הוא סיפר שעד שנכנס בשערי הישיבה היה עצוב ומדוכא כל הזמן ומאז החל ללמוד בישיבה הוא מאושר ולא מסוגל להתנתק מכך. אמו התקשרה אליו ושאלה מדוע אינו מגיע הביתה, הוא הסביר לה עד כמה הוא מאושר להישאר בסביבה תורנית והבטיח שיגיע לבקרה לאחר השבת. האם שהתרגשה מאוד לשמוע עד כמה בנה מאושר בישיבה בניגוד חריף למצבו הקודם, הסכימה בשמחה שידחה את הביקור בבית.

• מה התורה עושה לנער שנכנס לישיבה, איך היא הופכת אותו לאדם טוב יותר?

התורה מביאה עמה שמחה אדירה ללב לומדיה. מי שלומד תורה הופך להיות אדם שמח וכן יש לו תחושת בוז לכל הנאות העולם הזה. זאת המציאות שאני נפגש בה יום יום! החזון איש כתב באחת מאגרותיו שכאשר אדם לומד תורה בהתמדה במשך כמה שעות, חלק מהנשמה שלו עולה לגן עדן וכך אותו לומד מקבל טעימה מההנאות של גן עדן... כמו כן, מי שעוסק בתורה נעשה אדם רגוע, נקי מלחצים וכעסים. לפני שמתחיל ללמוד, הראש שלו שקוע בטומאה של תאוות העולם, בפרט בדור שלנו שהוא מלא בגירוים טמאים ואותה טומאה רודפת אותו ואינה נותנת לו מנוח. אך לאחר שמשקיע עצמו בדברי תורה, הראש מתנקה מהמחשבות הרעות והוא מרגיש משוחרר ונקי מתאוות, הוא מסוגל לחשוב מה שהוא רוצה ואינו כבול ליצרים ולדחפים הטבעיים של הגוף. אין הרגשת עונג גדולה מזו!

כך גם לגבי מידות הגאווה והכעס, התורה משנה את המהות של האדם ומתקנת את מידותיו. גם מי שהיה כעסן גדול או שאוהב להתנשא על אחרים, לאחר שיעמול בתורה יהיה אדם סבלן יותר, עניו ונוח לבריות. העולם החילוני מושתת על היסוד ש"אדם לאדם זאב", כלומר, כל אחד דואג לעצמו בלבד ולא חושב כלל על הצרכים או הצער של אחרים. זה משפיע גם על הקמת בית בישראל. ניתן לראות בישיבות

של בעלי התשובה שהורים רבים של התלמידים גרושים... הסיבה לזה אינה חומרית, מדובר גם על אנשים מבוססים כלכלית ולא חסר להם דבר בעולם ובכל זאת מתגרשים, זאת בעקבות מידות רעות, וככל שעובר הזמן וכל אחד דואג רק לעצמו ומצפה מכן הזוג שיעשה עבורו את צרכיו, מה שמוביל למתח עד לכדי גירושין. אבל אצל בן תורה כל ההתנהלות הפוכה, התורה מלמדת אותנו שכאשר אנו יושבים לאכול, צריכה להיות חתיכת פת על השולחן כדי שאם יבוא עני ויבקש דבר מאכל יהיה לנו מיד מה לתת לו. אפילו בשעת האכילה אנו מתרגלים לחשוב על הזולת. מהסיבה הזו מתרבים הגמחיי"ם בציבור שומר המצוות, מה שלא קיים כלל בעולם שבחזון, שם אין דבר כזה לעזור לאחרים ללא תמורה, שם הטענה הרווחת היא: "אני עבדתי על הכסף הזה, מה פתאום אתן אותו לאחרים?"...

• בחור שמתחיל את צעדיו הראשונים בישיבה, כיצד יוכל להתגבר על הקשיים בלימוד הגמרא, בהבנה של הסוגיות בתחילת הדרך?

דעתי היא שאם בחור אומר שקשה לו, הרמה גבוהה בשבילו, או שהוא יושב בשיעור ולא מבין בכלל את המהלך של הסוגיה, כנראה שאותה ישיבה אינה מתאימה לשלב בו הוא נמצא וצריך להתאים לו ישיבה המתאימה לרמתו, כי לא כל ישיבה מתאימה לכל אחד. באופן כללי כדאי להכין כל נער לפני שיבצע בישיבה, להסביר לו שבישיבה הוא צריך להיות עצמאי בלימוד ורק כאשר המדריך שמלווה אותו רואה שהוא רציני, עם כיסופים להתקדם ולהשקיע, אזי ראוי לשבצו בישיבה.

באחת הערים החילוניות קיים בית ספר ממלכתי, הילדים שלומדים בו חכמים ומחוננים אך לא רואים את השמחה על פניהם, אחוזי הדיכאון בקרב התלמידים שם גבוהים מאוד. מאידך, בקרב התלמידים הבאים אל ה'מדרשיה' שקיימת באזור אין בעיה של דכדוך בכלל אלא אדרבה - הניצוץ בעיניהם מוכיח על שמחה רבה. מה ההבדל בין שני המקומות? התשובה בהכרח היא שזאת סגולת התורה, מי שמשותף בשיעור תורה, הנשמה שלו מתמלאת בסיפוק ושמחה ומי שחסר לו תורה, נשמתו רעבה וכדרכו של רעב שאין בו שמחה גם היא נעשית עצובה.

אסיים במעשה מרגש על תלמיד כבן 14 שהיה אצלי ב'מדרשיה', היו לו בבית הספר בעיות קשות של קשב וריכוז והיה מטופל בתרופות באופן קבוע. הוא לא היה יכול לשבת חמש דקות רצופות מבלי לקום ולהציק לאחרים. יום אחד מתקשר אלי אביו ושואל אותי האם אני קוסם?! מתברר שעד שהגיע ל'מדרשיה' הוא היה חוזר לביתו כשהוא עצבני וכעוס ולא הצליח להתמקד בשום עשייה ואילו מאז שחוזר הביתה מה'מדרשיה' הכל השתנה, הוא מאושר, רואים שטוב ונעים לו. אל בית הספר הוא הולך בדיכאון ואילו ל'מדרשיה' הוא הולך בצלה ושמחה... הסברתי להורים שאינני קוסם, אלא פשוט יושב ולומד איתו גמרא, מסביר לו הכל בשפה הכי פשוטה וברורה וכאשר הוא מבין את הדברים אני מבחין איך סגולת התורה היא שגורמת לו הנאה כל כך צרופה!

אני יכול להעיד על עצמי, מאז שהתחלנו ללמוד את העמוד היומי, אני מרגיש טעם חדש של מתיקות בגמרא, עומק חדש של מתיקות שלא הרגשתי קודם לכן, דווקא בגלל שההתמקדות היא בחלקים קטנים יותר, ובגלל ש'עיון העמוד' שמביא את המפרשים על כל מילה ומילה, זה נותן טעם אחר לגמרא

הרה"ג ר' דוד בוק, מגיד שיעור ב'עמוד היומי' ב'דרשו',
על התגובות המעניינות ועל הסוד במסירת שיעור מוצלח

אחרי רגע הוא תפס את עצמו כשראה שאני לא מזהה אותו...

שאלנו את הרב בוק אודות התגובות שהוא מקבל מהציבור, והוא מספר לנו שהתגובות מגיעות בקצב הולך וגובר, מה שמעיד על כך שמספר שומעי השיעור ולומדי 'עמוד היומי' נמצא במגמת עלייה מתמדת ב"ה.

"לפני כמה ימים כשנכנסתי לבית כנסת כלשהו, ניגש אלי יהודי לא מוכר, ואומר לי 'שלום עליכם הרב בוק', בכזאת הארת פנים. אחרי רגע הוא תפס את עצמו כשראה שאני לא מזהה אותו... הוא צחק ואמר לי 'אנחנו לומדים בחברותא כל יום, שכחתי שרק אני רואה אותך ואתה לא רואה אותי...'"

"הוא סיפר לי שמדי יום, כשהוא מסיים את יום העבודה, הוא פותח את השיעור ב'עמוד היומי', ומתענג על שיעור גמרא. כמובן שזה נותן לי הרבה חיזוק כשאני מקבל תגובות כאלו.

"אבל במיוחד נהייתי מזה שהוא אמר שאנחנו לומדים בחברותא, כי באמת כשאני מוסר את השיעורים אני מאוד משתדל שזה לא

בפרשת השבוע שאנו קוראים על המעמד מרטיט הלבבות של קבלת התורה, החלטנו לתת מבט נוסף על תוכנית הלימוד של ה'עמוד היומי'. העמוד היומי קוצר הצלחה אדירה תוך תקופה קצרה, כשבסייעתא דשמיא מיוחדת עם ישראל לומד בשקידה עמוד ועוד עמוד, רבבות לומדים מתקדמים ומתחילים להתקרב אפילו לכיוון סיום המסכת הראשונה.

אומנם קצב הלימוד איטי יותר באופן משמעותי, משך הלימוד של כל מסכת הוא כפול בזמן, לעומת הדף היומי, אבל בכל זאת, מתחילים לראות את הסיום הראשון וההתרגשות גואה.

פנינו לשוחח עם מגידי השיעורים של 'עמוד היומי' ב'דרשו', אשר זוכים להרביץ תורה לאלפים מדי יום ביומו באמצעות השיעורים המוקלטים והמצולמים, והפעם אנחנו עם הרה"ג ר' דוד בוק שליט"א, שמזה מספר שנים מוסר שיעורים בתוס' על 'הדף היומי' ועם פתיחת תוכנית הלימוד 'עמוד היומי' מוסר שיעורים גם בתוכנית זו על הגמרא ועל התוס' כאחד. "הלימוד של 'עמוד היומי', מרגיל אותנו ללימוד מיוחד בכל רגע. כי באמת, ללימוד עמוד אחד בגמרא זה מאוד קל, במיוחד עכשיו שלומדים מסכת ברכות שכל בי בי רב דחד יומא כבר למד אותה בעבר והיא תמיד מתוקה בפי הלומדים.

"ובכל זאת, אנחנו מייחסים לזה חשיבות. עמוד! עמוד שלם! לומדים אותו, חוזרים עליו, עם רש"י, עם תוס', עם המפרשים. זה מקבל משמעות אחרת. אפשר ב-20 דקות לקנות עולם ומלואו! אפשר בחמש דקות לרשום הישגים כבירים.

"אני יכול להעיד על עצמי, מאז שהתחלנו ללמוד את העמוד היומי, אני מרגיש טעם חדש של מתיקות בגמרא, עומק חדש של מתיקות שלא הרגשתי קודם לכן, דווקא בגלל שההתמקדות היא בחלקים קטנים יותר, ובגלל ש'עיון העמוד' הנפלא של 'דרשו' שמביא את המפרשים על כל מילה ומילה, זה נותן טעם אחר לגמרא.

"כמובן שגם המ'חייב' שיש לי כמגיד שיעור, לרדת לעומק הפשט ולא לוותר על כלום, הוסיף לי המון. זאת מתנה יקרה מאוד שקיבלתי מ'דרשו'. לא עוד משפטים מעומעמים, לא עוד חלקים שנשארים לא ברורים, הכל חייב להיות ברור עד הקצה האחרון, והגישמאק שזה נותן הוא עצום!"

נמצאים, באיזה שלב של המהלך, זה מקל עליו מאוד ועוזר לו להבין את ההיגיון שבכל דבר שהגמרא אומרת.

"כך גם בלימוד התוס', לפעמים יש כאלו 'תוספות' ארוכים שמתפרשים על חצי עמוד, וזה מאוד מפחיד את הלומדים שלא רגילים בכגון דא. אבל אם לוקחים את התוס' ומחלקים אותו לחלקים, זה נהיה הרבה יותר קל, וזה באמת כך, הרי התוס' הארוך הזה מורכב מכמה מהלכים, הוא שואל שאלה משיב עליה כמה תשובות, ולאחר מכן שואל שאלה חדשה. כל מה שצריך לעשות זה לסמן נקודה, סיימנו לעסוק בשאלה הקודמת ועכשיו עוברים לנושא חדש. זה הרבה יותר קל כשלומודים כך.

"עוד משהו שאני יכול לומר, זה נושא הסיכומים. אני מאוד מאוד משתדל בסוף כל שיעור לעשות סיכום, מה למדנו היום. זה לוקח בין דקה ולדקה וחצי, והתועלת של זה עצומה.

"היה מקרה אחד שבו מיישהו התקשר אלי, וסיפר לי שבמשך חצי שעה הוא התאמץ להשיג את הטלפון שלי, כי יש לו משהו מאוד חשוב לומר לי.

"בשיעור של היום לא עשית סיכום", הוא אמר, "אני לא יודע אם שכחת לסכם, או שהחלטת שאתה מפסיק לסכם כל שיעור, ולכן אני מתקשר. אם שכחת, אז אני רגוע, זה אומר שמחר ובימים הבאים כן יהיו סיכומים.

"אבל אם החלטת להפסיק לסכם, אני מתחנן אליך, תחזור לסכם. זה חשוב, זה נותן לי המון. אני מאזין לשיעורים שלך בעיקר בגלל הסיכום שיש בסוף. זה נותן לי את כל העמוד מסודר ביד, עם הבנה ברורה ומדויקת".

הרגעתי אותו שבאמת שכחתי לסכם באותו יום. טעויות קורות, אבל אין לו מה לדאוג, לא הפסקתי, ובסייעתא דשמיא אני מקווה שהקב"ה ייתן לי את הכח והכלים לסיים ולסכם את הש"ס כולו, יחד עם אלפי הלומדים".

היה בצורה של הרצאת דברים כמו רב שמלמד את תלמידיו, אלא יותר בסגנון של לימוד משותף, כמובן שרק אני מדבר כי אני יושב לבד מול המצלמה, אבל הניגון, וצורך ההתבטאות היא יותר כזאת שלקוחה מלימוד של חברותא.

"מקרה אחר, דווקא מצחיק קצת, אירע עם שכן בבניין שלי. לפני מספר שבועות הוא עצר אותי בחדר המדרגות ושאל אותי אם אני קשור לרב בוק מהקו של 'דרשו', כי לשנינו קוראים דוד בוק, ואולי אנחנו בני דודים...

"שאלתי אותו "למה אתה שואל", והוא הסביר לי שהוא מקשיב לשיעורים של הרב בוק כל יום בדרך לכולל, דרך קו השיעורים של 'דרשו'.

"כשהוא ראה שאני מחייך בסיפוק הוא הבין את הטעות שלו: 'רגע... זה אתה????'. כשאישרתי לו את הדבר, הוא התקשה להאמין..."

הוא סיפר לי שבמשך חצי שעה הוא התאמץ להשיג את הטלפון שלי, כי יש לו משהו מאוד חשוב לומר לי

שאלנו את הרב בוק, מה הסוד של ההצלחה במסירת השיעורים, ומדוע הם כל כך אהובים וברורים.

"באמת שזה עניין של סייעתא דשמיא. לב יודע מרת נפשו, איני ראוי לאצטלה הזאת, אבל הקב"ה זיכה אותי שהשיעורים שלי מתקבלים על לב השומעים וזה חלקי מכל עמלי.

"אם נשאל מה ה'סוד' בהצלחה הזאת, אני לא יודע לומר, אבל אני כן יכול לומר שאני מאוד משתדל שהשיעור יועבר בצורה כזאת שהוא יתקבל בקלות אצל השומעים. אני תמיד משתדל לחלק אותו לנושאים, שיהיה ברור על מה אנחנו מדברים עכשיו, היתה שאלה, היתה תשובה ודחינו את התשובה. עכשיו שאלה חדשה, ועליה יש שתי תשובות. ברגע שהלומד יודע בצורה ברורה איפה אנחנו

המשך מעמוד 15 | הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א

צאצאינו, כולנו יודעי שמך ולומדי תורתך לשמה! - כיום יודעת אני שזהו קטע מתוך 'ברכת התורה' הנאמרת בכל בוקר - בשעתו כבר הרגשתי שתפילותי קולחות ובוקעות מלבי הישר אל אבי שבשמים, ונפשי כמו חשה והרגישה שבבוא היום ישוב אחד מילדי בתשובה שלמה, להיות מיודעי שמו יתברך!

ואכן לא ארכו הימים, וכפי שסיפרתי לכן, בתי השניה חזרה בתשובה שלמה ונישאה לאיש מיוחד חכם ונאה, בעל תשובה כמוה, והקימו יחדיו בית נאמן בישראל, בית שכולו אורה, קדושה ושמחה, אשר למראהו לא יכולתי להשאר באדישותי מרחוק. תכף הלכתי אף אני בעקבות בתי, וחזרתי בתשובה שלמה, לאורך ימים ושנים טובות!"

סיימה האחות את סיפוריה המופלא!

(מתוך הספר טיב המעשיות)

בצורת התחברותי עם הסיפור, "גם אני רוצה להתפלל!" אמרתי, "אבל בהיותי לא דתית אבקש רק דף אחד בלבד מתוך הסיפור, אסתפק לביתיים בזאת... איני רוצה ללכת רחוק מידי... אנא במטותא, שלפי נא לי איזה דף אחד המתאים בעבורי לתפילה מתוך הסיפור!"

האשה נענתה לבקשתי בחפץ לב, היא בחרה לי דף אחד מתוך סיפוריה, ניגשה אל מכוונת הצילום שבמשרד, וצילמה היטב את אותו דף, כדי שאוכל להתפלל בו יום יום כאות נפשי ונשמת. מאז התחלתי להקדיש שעה קלה מידי יום, להתחברות עם יוצרי וקוני, מלך העולם, והתפללתי לפניו את אותו הדף בלבד!

בין התחינות שקיבלתי בצילום אותו דף, היתה גם תפילה להצלחת הילדים, כך הבנתי מתוך המילים: 'ונהיה אנחנו וצאצאינו וצאצאי

זכורני בהיותי בחור צעיר בישיבה. המקום בבית המדרש היה צר מהכיל ובעזרת נדיבי עם נבנה בית מדרש חדש ומפואר. המשגיח הגאון רבי נתן כהן זצוק"ל התעקש לערוך לא רק חנוכת הבית לבית המדרש החדש אלא גם טקס של פרידה מבית המדרש הישן. בעיניו של בחור זה לא היה מובן מה רוצה המשגיח

ומדוע בחר רבי אריה לזין לערוך את תפילותיו דווקא כאן באמצע הרחוב

מאת: הרב ישראל היימן

וְהַגְבַּלְתָּ אֶת הָעַם סְבִיב לְאֹמֶר (י"ב)

שכונת שערי חסד בירושלים זכתה וראתה מראות אלוקים. מאז היותה לשכונה התגוררו בה גדולי עולם וצדיקי הדורות, אבניה ורחובותיה יודעים לספר על כל אותם מעשים שבצנעה ובגלוי שנעשו ביניהם.

גם תושבי השכונה המופלאה הזו היו רגילים לדמויות הוד ולמעשים נשגבים.

לפיכך רבתה התמיהה בין תושבי השכונה למראה המוזר שהתחולל בה. הדבר הפך לשיחת היום... רבים ניסו להבין מה ולמה.

המדובר היה בגאון הצדיק ר' אריה לזין. הוא עצמו לא התגורר בשכונה אבל בימים האחרונים הוא נראה מופיע מידי כמה ימים בשכונה הוותיקה. נעמד באמצע הרחוב, מוציא ספר תהילים מחיקו ופותח באמירת תהילים נרגשת. דקות ארוכות בהשתפכות הלב, ר' אריה סוגר את התהילים וחוזר לביתו.

אף אחד לא הבין מהי הסגולה החדשה והמסתורית האופפת את השכונה

ויהי לפלא...

אף אחד לא הבין מהי הסגולה החדשה והמסתורית האופפת את השכונה. מדוע בוחר ר' אריה לזין - הצדיק הירושלמי המפורסם, לערוך את תפילותיו דווקא כאן באמצע רחוב אבן שפרוט שבמרכז השכונה?

'אולי הוא יודע על איזה נשמה שהתגוררה כאן וצריכה תיקון מסוים?... מי יודע... ר' אריה לא עושה דברים סתם! שחו יושבי שער.

'אולי ר' אריה יודע על איזה גזירה רעה ובא לבטל אותה מעלינו?' נכנסו ללחץ כמה מהתושבים.

כשהמחזה נשנה כמה פעמים היה גם מי שפשוט ניגש אליו לשאול. ר' אריה התחייך כדרכו. "יודע לך מי היה גר בבנין הזה כאן לידנו?" שאל ר' אריה את השואל.

"בוודאי!!" הגאון מטשיבין, מי לא הכיר את דירתו שאירחה את כל תושבי השכונה בכל עת שרק חפצו בכך?!

"נו, המשיך ר' אריה בחיור. ידוע לך בוודאי, שאין כעת אפשרות לגשת אל הכותל המערבי כאשר היה בעבר, בגלל שלטונם של הירדנים על המקום המקודש. יש לי חולה במשפחה שזקוק לישועה וחסבתי לעצמי... אם לכותל אי אפשר להגיע, אבוא לכאן, לביתו של גדול הדור, היכן שהותיר הגאון זצ"ל את רישומי עמל התורה שלו, במקום בו התייגע בתורה בלי גבול, במקום בו ענה לאינספור שאלות בהלכה ובכל מכמני התורה. אין ספק שמקום זה סגולתו לא פחותה מכל מקום קדוש אחר, ובאין לי את הכותל אני מעדיף לבוא להתפלל כאן."

קירות בית המדרש הישן הספוגים עמל התורה

זכורני בהיותי בחור צעיר בישיבה. המקום בבית המדרש היה צר מהכיל ובעזרת נדיבי עם נבנה בית מדרש חדש ומפואר. המשגיח הגאון רבי נתן כהן זצוק"ל התעקש לערוך לא רק חנוכת

על איזה לחם מברכים מזוזנות זכרות המזוזין?

הצטרף אלינו לתוכנית הלימוד והמבחנים של
'דרשו' ב'דף היומי בהלכה' וכל השאלות יעלמו...

בתקופה זו התחלנו בלימוד הלכות ברכות,
וזה הזמן הטוב ביותר להצטרף אלינו.

הצטרף כבר עכשיו !!

לקבלת פרטים והצטרפות:
בכל עמדות נדרים פלום
ובמוקד 'דרשו' 02-5609000

הבית לבית המדרש החדש אלא גם טקס של פרידה מבית המדרש
הישן.

זה לא היה שגרתו כל כך. בעיניו של בחור זה לא היה מובן מה רוצה
המשגיח.

כששמענו את דרשתו במעמד, הבנו את המסר אותו הוא רצה
להעביר לנו דווקא בין כתליו של בית המדרש הישן.

הוא שאל שאלה פשוטה. כידוע קדושת המקדש קדשה לעתיד
לבוא. עד לימנו אנו, הנכנס למקום העזרה בטומאה חייב כרת. גדולי
ישראל מכל הדורות הרעישו בחומרת האיסור לעלות להר הבית
ובצורך להיזהר בחמורה שבחמורות הנ"ל.

לעומת זאת בהר סיני, מיד עם סיום המעמד הנשגב נשמעת תקיעת
שופר וכל אחד יכול לעלות להר, אפילו בהמות יכולות לרעות על
ההר.

"והגבלת את העם סביב לאמור השמרו לכם עלות בהר ונגוע בקצהו
כל הנוגע בהר מות יומת... אם בהמה אם איש לא יחיה במשוך היובל
המה יעלו בהר"

מדוע לא נותרה מהקדושה הזו שום רושם רגע אחרי??

קדושתו של מעמד הר סיני בכוחה היה לקדש את ההר ברמה שאם
מישהו יגע בו הוא ימות מיד. מעמד חד פעמי שהקב"ה נגלה בעצמו
על משהו גשמי ומקדש אותו. לא משהו שנתפס בשכל פשוט.

מדוע לא נותרה מהקדושה הזו שום רושם רגע אחרי??

לעומת זאת, במקום המקדש עד היום הקדושה עומדת בעינה
באותו תוקף כאילו הוא עדיין בנוי ועומד, מדוע בהר סיני לא נשארה
שום קדושה והכל התפוגג מיד עם סיום המעמד הנשגב?

וכאן תירץ המשגיח תירוץ נוקב בשמו של הרב דסלר זצ"ל.

בהר סיני קיבלו תורה... מעמד נשגב ועצום, נורא הוד.

אבל עם ישראל היו בו פסיביים. הם לא התאמצו בו ולא נתנו איזה
כח ומאמץ משלהם, הכל היה השפעה רוחנית עליונה עליהם.

בית המקדש היה מקום של עבודה!

הכהנים עבדו את עבודת הקרבנות כדי לעשות נחת רוח לה' ולכפר
על בני ישראל. הלוויים עמדו בשיר כדי לעורר את לב העם לתשובה
שלימה ולקיים את רצון ה' בהקרבת התמיד ובהלל של מועדים.

כל כלל ישאל עבדו שם את הבורא במאמץ. 'כי ביתי בית תפילה
יקרא'. זה לא היה מקום שבאו בו לעשות מעשים טכניים. הייתה
שם עבודה שבלב ולא רק.

קדושה שעושה את האדם לא משאירה רושם, קדושה שהאדם
עצמו הוא זה שפועל אותה, היא משאירה רושם עצום לדורות!

המשגיח האריך אז לבאר שקירות בית המדרש הישן הספוגים
עמל התורה משאירים רושם בלב כל אחד ודיבר על הזכות להספיג
ראשונים את בית המדרש החדש.

מסר עצום והרבה חיזוק קיבלתי באותו מעמד קצר... שיהיה האדם
עושה את הקדושה ולא הקדושה עושה אותו.

"לכל אורך הטיסה עקב מזכ"ל ההסתדרות אחר ה'כיבוד אב ואם' של בנו של רבי יעקב, הוא התאמץ לספק לאביו הגאון את כל צרכיו, הגיש לו שתיה, סידר את מושבו ולא הסיט את עיניו רגע אחד מאביו, ביראת כבוד ובדרך ארץ מופלא..."

הדין המרתק של הגאון רבי יעקב קמינצקי עם מזכ"ל ההסתדרות על 'כיבוד הורים'

הרב ישראל ליוש

וְכָל הַעַם רֵאִים אֶת הַקּוֹלֶת וְאֶת הַלְפִידִם וְאֶת קוֹל הַשֹּׁפָר... (כ טו)

רוֹאֵין אֶת הַנְּשֹׂמָה, שְׂאֵי אִפְסָר לְרִאֲוֹת נַמְקוּס אַחַר. [נרש"ן]

חול, נוכל לזהות מיהו החתן, הוא נשאר בלבוש שבת חגיגי, נאה ויאה לימי ה'שבע ברכות'.

כן הדבר במעמד הר סיני, בקבלת התורה, כולם היו במעמד וכולם לבשו חג, אבל 'חתני התורה' הם אלו שנשארו חגיגיים גם למחרת החתונה ועטו אליהם את עול התורה ודבקו בה בשלמות.

"זכיתי לשבת מאחורי הגאון רבי יעקב קמינצקי זצ"ל בשובו מהכנסיה הגדולה השישית בירושלים" - סיפר הרב משה שרר זצ"ל, "לידו ישב מזכ"ל ההסתדרות העובדים בארץ ישראל, והם התווכחו בעייני יהדות. רבי יעקב השיב בסבלנות רבה לכל שאלותיו הקנטרניות של המזכ"ל, ושיאו של הוויכוח ארע לקראת סוף הטיסה..."

"לכל אורך הטיסה עקב מזכ"ל ההסתדרות אחר ה'כיבוד אב ואם' של בנו של רבי יעקב, הוא התאמץ לספק לאביו הגאון את כל צרכיו, הגיש לו שתיה, סידר את מושבו ולא הסיט את עיניו רגע אחד מאביו, ביראת כבוד ובדרך ארץ מופלא..."

"רבי" - פונה המזכ"ל לרבי יעקב - "הדברים שאמרת לא ממש שכנעו אותי שעלי לעזוב את דרכי, אך מחינוך הילדים שלכם התפעלתי מאוד, אתם כנראה יודעים כיצד לחנך היטיב את ילדכם. מילדיי אינני מצפה ליחס מכבד כל כך כמו שבנך נהג בך... מהו סוד החינוך המדהים הזה...?"

"אין כאן סוד ואף לא שיטה חינוכית" - השיב רבי יעקב בלבביות - "לשיטתכם האדם מתחיל מהקוף, ומאז האנושיות מתקדמת ומתפתחת ועולה בדרגות התרבות, כל דור חדש מפותח יותר מהדור הקודם, שהרי הוא מתרחק מן הקוף הפרימיטיבי, אין פלא אם כן שהדור הצעיר מורד בדור העבר, הוא הרי חכם ומתקדם יותר... לעומת זאת, אצלנו כעם היהודי מתחיל מ'מעמד הר סיני', הדור הצעיר אינו שואף להתרחק משם, אדרבה הוא רק מברר כיצד להיות דומה למעמד ההוא, הוא מחונך להבין כיצד להתקרב לתכנים והמצוות שנאמרו שם, כל שאיפתו להידמות לדור הקודם שהיה יותר קרוב למעמד הר סיני, אין פלא אם כן שהוא רוחש לו כבוד, כי הוא רואה בדור הקודם בבואה של הר סיני, ולא יצור שקרוב לקוף..."

קול הנשמע אינו נראה. אם הוא נראה הוא כבר לא רק קול, הוא גם מראה, אלא שבמעמד הר סיני אירע נס ופלא, הקולות שיצאו מפי הגבורה לא רק נשמעו לעם ישראל, הם גם נראו לעיניהם, והשאלה: מדוע? הרי הקב"ה אינו עושה ניסים אלא אם כן יש בהם מטרה, מה, אם כן, המטרה בנס המופלא הזה שעם ישראל ראו את הקולות? דברי הרמב"ן בפרשת ואתחנן על אזהרת התורה לבל נשכח את מעמד הר סיני, יסבירו את ענין מראה הקולות..."

מעמד הר סיני, מבאר הרמב"ן, עם התפאורה המיוחדת, הקולות והברקים, האש הגדולה והלפידים, קול השופר וההר עשן, עשה אותו הי"ת כדי שנלמד ליראה אותו כל הימים ונלמד את בנינו לדורות עולם את האמונה המוחלטת בה', בתורתו ובמשה עבדו. לו היו דברי התורה באים אלינו מפי משה בלבד, אף שנבואתו נתאמתה באותות ובמופתים, בכל זאת, אם יקום בקרבנו נביא או חולם חלום ויצונו הפך מן התורה, אף אם יתן אות או מופת, יכנס ספק בלבנו. אך אם נשמע באזנו את דברי התורה מפי הגבורה, ללא אמצעי, ייקל לנו להכחיש כל חולק וכל מסתפק, ולא יועילו לו האות והמופת, כי אין ספק בידינו ושקרו מוכר וידוע.

נמצא, שמעמד הר סיני, אינו אירוע סתמי שבו התורה עברה מהמצווה אל העם. מעמד הר סיני הוא אירוע מכוון, מרכזי ויסודי בבסיס אמונתו של כל יהודי, ומצווה וחובה עלינו להעבירו מדור לדור. לכן לא הסתפק הקב"ה שנקלוט את המידע במעמד הנשגב ע"י חוש השמיעה בלבד, הוא רצה שנגייס גם חוש הראיה, כדי שנחווה היטיב את הדברים ורישומם ייחרט בליבנו, כך נוכל להעבירם לדורות הבאים במלוא העוצמה והאמונה, כי הרי אינה דומה שמיעה לראיה..."

על אלו שמעמד הר סיני נשכח מליבם, המשיל הרה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א משל נאה, לחתונה שכל בני המשפחה לבושים בבגדי שבת נאים ויפים, הרי יקשה לזהות מיהו החתן מבין כל בני המשפחה, רק למחרת כאשר כל האורחים יחזרו ללבוש בגדי יום

להאמין שכך מתנהלים כל ענייני העולם.

וכי עם ישראל מתווכח עם הקב"ה?

בספר מלאכי (ג', י"ג-י"ד) נאמר: 'חזקו עלי דבריכם אמר ה', ואמרתם מה נדברנו עליך; אמרתם שווא עבוד אלוקים, ומה בצע כי שמרנו משמרתו וכי הלכנו קדורנית מפני ה' צבקות'.

ושאלו רבותי: וכי עם ישראל מתווכח כאן עם הקב"ה? וכי יעלה על הדעת שבוויכוח זה הם יצאו וידם על העליונה חלילה?

אלא ההסבר הוא, שהעם אכן עבד את ה', אבל עשה זאת בעצבות ובקדרות, והקב"ה לא מחשיב זאת כעבדות, אלא כ'שווא'. אבל העם אכן היה בטוח שגם עבודה כזו נחשבת כעבודת השם.

עכ"פ למדנו, שמי שנמצא בעצבות, איננו יכול להיקרא עבד ה'. והסיבה לכך היא פשוטה: אם אתה עצוב, סימן שאינך מכיר בעובדה שהש"ת הוא השליט היחיד בעולם, וכל מעשיו אתנו הם לטובה; וממילא איך אפשר להגדיר אותך כעבד?

לא להתעצב בכל מה שעובר עליו

ובאמת, מי שנמצא ליד גדולי ישראל, יודע שלמרות שאין מי מהם

המשך מעמוד 2 | כ"ק האדמו"ר מתולדות משה שליט"א

אפתח בפניך את הדלת של הקרון ואתה תקפוץ החוצה, ואף על פי שאני יודע שאם יתפסו אותי אחת דתי, אבל משום מה עז רצוני לסייע לך בכל זאת, ואכן פתח לו את הדלת ונתן לו להימלט על נפשו ולהיחלץ בחיים מגיא צלמוות. וכל זה אך ורק בזכות התפילה שהפכה את לבבו הרע של הקאפו, את השנאה העזה לחמלה גדולה ויתירה שחמל עליו וחילצו ממות לחיים.

וממוצא דבר נשמע כמה חוב גדול הוא לנו להודות לה' ולרוממו על המתנה הטובה של 'תפילה' שקיבלנו ממנו, כי היא כוללת בתוכה כל השפע, כי על ידי תפילה זוכה האדם לסייעתא דשמיא גדולה ולהצלחה מרובה בכל פעולה ופעולה הן ברוחניות והן בגשמיות, ושהיא התענוג הגדול שבכל התענוגים ומביא את כל הישועות שבעולם. ברם כיון שהדבר מורגל מאוד אצלנו, מאחר שאנו מתפללים שלוש פעמים בכל יום, דווקא משום כך, התפילה נמנית בין אלו הדברים הצריכים חיזוק תמידין כסדרן, כדאיתא בגמ' [ברכות לב:].

ובענין זה נביא עובדא שסיפר

הרה"ק מסאטמאר זי"ע

וראוי לציין כי חלק גדול מן הקושי בעבודת התפילה נובע ממה שאנו רוצים לראות את התוצאות בו ברגע, ובאם אינו רואה חיש מהר את הישועה, נחלשת דעתו מלהמשיך בעבודה זו, בחושבו שאין בו כל תועלת, וכמובן שזה הוא מבלבולי היצר שמטעה את האדם לומר שיגיעותו בתפילה לריק הוא. ומחובתנו לדבוק בדרכי התמימות, ולא למנוע שפתינו אפילו שעה אחת מלהמשיך בתפילה, כי כל תיבה ותיבה שבה מעוררות חסד ורחמים למעלה מדעת האדם והשגתו,

שלא סבל חייו יסורים וצרות, הן צרות פרטיות והן צרות הכלל שעברו על ראשם, למרות כל זאת לא שינו את שיחם ושיגם, וכל תנועותיהם ודיבוריהם היו בשמחה ובששון.

וגדולי ישראל בדורנו מעוררים את שומעי-לקחם שלא רק בענייני הגוף אין לאדם להיות עצב בכל מה שיעבור עליו, אלא גם בענייני הנפש, כמו במיעוט לימוד התורה, התפילה ועבודת השם, אל להם להניח ליצר-הרע להעציב אותם ולהשרות עליהם אווירה של מרירות.

כי זו היא דרכו של היצר הרע. היום הוא מבלבל את האדם ומביאו לידי עצבות, ומחר יצטט בפניו את הפסוק 'ולרשע אמר אלוקים מה לך לספר חוקי', ואם רשע הנך - הרי עבודתך אינה רצויה... כל זאת ישנן היצה"ר באוזניו.

בזה היה תמיד גדול כוחם של רבותינו שידעו לשמח ולהרנין את ליבותיהם של האנשים שהגיעו אליהם כדי לתנות על רוע-מזלם ולהשיח את דאגותיהם. והם, גדולי ומצוקי ארץ, הפיחו בהם תמיד רוח-חיים, חדווה ושמחה, לא להתייאש ולא להתעצב משום דבר.

(מתוך מצוות בשמחה, בעריכת הרב משה מיכאל צורן)

ולא נטה לבבנו מן עבודה זו כי רבה היא, עד שהקב"ה יראנו נפלאות שכל התפילות יתקבלו עד לאחת.

והשתא דאתינא להכא מבינים אנו בגדלות מעלת ריבוי תפילה, שיהא אדם רגיל להתפלל שלא ימוש חסדו מאיתו ית', ושאינ מדה אחרת יפה מן התפילה, שכיוון שמרבה האדם בתפילה ובתחנונים מיד נגאל וכדאיתא במדרש [תנחומא וירא פ"א], ובענין זה נביא עובדא שסיפר הרה"ק מסאטמאר זי"ע, מזקנו בעל הייטב לב זי"ע. פעם אחת שבת הייטב לב בצלו של הרה"ק רבי צבי הירש הכהן מרימנוב זי"ע, באותה שבת בעת השלחן הטהור, אמר הרבי ר' הירש דברי תורה על הפסוק [תהילים מ, י] 'בְּשִׁרְתִּי צָדֵק בְּקָהֶל רַב הִנֵּה שִׁפְתֵי לֹא אֶכְלָא, ה' אֶתָּה יְדַעְתָּ' וכך אמר בלשון קדשו, בשרתי צדק - יש בכחי להבטיח ולבשר צדק, דהיינו בשורות טובות. בקהל רב - אף לקהל רב מאוד, ולפעול ישועות רבות לכל בני ישראל.

ואם תאמרו היאך אני מובטח שיתמלאו בקשותי, כי הנה שפתי לא אכלא - לא אמנע שפתי מלהתפלל עוד ועוד, עד שיקויים המשך הפסוק ה' אתה ידעת - שיהיו מוכרחים לקיים בקשותי מן השמים. וכאשר חזר הייטב לב לביתו, חזר דיבור זה לפני זקינו הק' בעל ישמח משה זי"ע, ונתפעל הישמח משה מאוד מזה, ואמר כי בזה נתחוור לו מנהגו של הרבי ר' הירש, שהיה תובע סכומים אדירים מאנשים כדי להבטיח להם ישועה, אשר מנהג זה היה לפלא בעיני הצדיקים, אבל עתה כאשר שמע היאך מעיד על עצמו כי יש בכחו לפעול ישועות לכל מבקש, ולא ימנע שפתי מלהתפלל עד שבעל כרחך ימלאו בקשותיו מן השמים, וודאי יש בכחו וברשותו לתבוע ממון מבני ישראל בעבור הישועות.

(חלק ממאמר נרחב מתוך קונטרס 'שפת חיים' שבט תשפ"ג)

לחולה שתִּינָה את כאביו וצרותיו, ובכה מאד, סיפר רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, שחמיו הגרי"ש אלישיב זצ"ל מסר לו כסגולה לתרופה את מה שאמר רבי מתתיהו דיויס זצ"ל, שקבלה בידו שחולה הרוצה להירפא ילמד בעיון סימן אחד ב'נודע ביהודה'.

הרב חנניה צ'ולק שליט"א בפנינים והארות לפרשת השבוע

חיוב כיבוד חתן לחמיו וחמותו

"ויצא משה לקראת חותנו וישתחו וישק לו" (י"ח ז)

מקור החיוב. מובא בילקוט (יתרו סי' רס"ח) ובמכילתא דרשב"י עה"פ "וישתחו וישק לו", איני יודע מי השתחוה למי או מי נשק למי, שהוא אומר 'וישאלו איש לרעהו לשלום' - מי קרוי 'איש' - זהו משה, דנא' 'והאיש משה עניו מאד'. הווי אומר, לא השתחוה ולא נשק אלא משה לחמיו. מכאן אמרו שיהא אדם נוהג בכבוד חמיו. לכאורה חיוב כבוד חמיו ככבוד אביו, אמנם דעת הב"ח (ביו"ד סי' ר"מ) דאין חיוב כבוד חמיו שווה לכבוד אביו, ודייק זאת מלשון הטור (סי' ר"מ) 'חייב אדם בכבוד אחיו הגדול ככבוד אביו, וחייב לכבוד חמיו. ומשמע מדבריו דמחלק בין חיוב בכיבוד אחיו הגדול דמדמה זאת לכבוד אביו, לבין כבוד חמיו שלא דימה אותו לכבוד אביו. אמנם מביא שם הב"ח והמדרש 'שוחר טוב' שחייב בכבוד חמיו ככבוד אביו. והנה בספר 'חרדים' (פי"ב בעניין מצוות עשה מהתורה התלויות בפה) נקט דהוא חיוב דאורייתא, אולם ה'פתחי תשובה' (יו"ד סי' שע"ד סק"ג) כתב דאין החיוב אלא מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא, וה'מנחת אלעזר' (ח"ג סי' ל"ג) כתב דהלימוד במדרש שאמר דוד לשאול 'ואבי ראה' הוא רק מדברי קבלה ולא מדאורייתא, ואין בזה הכלל דדברי קבלה כדברי תורה דמיא, דאמנם בדברים שהנביא מצוה ומזהיר את ישראל הוא כד"ת, משא"כ כשמספר והולך זה המעשה שדוד הגיד לשאול מזה לומדים דחייב לכבוד חמיו אינו כדברי קבלה. וה'לבוש' (בסי' ר"מ) למד דגדר החיוב הוא כמו דין כיבוד אב, וביאר בהגהות מהר"י אזולאי על הלבוש דחיוב כבוד חמיו הוא משום דאיש ואשתו כחד גופא הוא, וממילא דחמיו חשוב כאביו, ולענין האם לאחר מיתת חמיו צריך לומר 'הריני כפרת משכבו', לכאורה לדעת החרדים דחיוב כבוד חמיו ככבוד אביו א"כ צריך לומר 'הריני כפרת משכבו', אולם לדעת הב"ח דאינו מחויב בכבוד חמיו אלא כשאר זקנים חשובים, י"ל דאינו נוהג בחמיו דינים אלו, דרק באביו ורבו נוהג דין זה. והנה יש לציין שחתן חייב גם בכבוד חמותו, וכ"כ בצידה לדרך הב"ח והברכ"י (שם). וחיי אדם (כלל ס"ז סכ"ד). ופשוט שחיוב הכיבוד הוא רק מזמן הנישואין ולא מזמן שקוראים בזמנינו אירוסין.

אם בכל שבוע היו ה'הצלה' מוזנקים ל 60-70 קריאות בשבת אחת, באותה שבת כוחות ההצלה בטלו ממלאכתם...

"זכור את יום השבת לקדשו" (כז)

הדיבור הרביעי בעשרת הדברות, מפרט בהרחבה את מצות השבת, אותה מתנה אהובה ששכנה בבית גנזיו של הקב"ה, והעניקה לעם ישראל. חז"ל לימדונו דעל האדם לצפות ולהכות ליום השבת בכל ימות השבוע, כמי שמצפה לקבל מתנה יקרת ערך הנמצאת בדרכה אליו. הרמב"ם (פרק ל' מהלכות שבת הלכה ב') מבאר כי קבלת השבת הראויה והמועדת, היא להכין הכל מבעוד מועד, ולשבת בשלווה וברוגע לקבל את השבת כקבלת פני מלך. כך מקבלים שבת, כך מוכיחים במעשים כי השבת יקרה לנו! לפיכך בכל הדורות חפצו יהודים להקדים לקבל פני שבת, אמנם, מעלה גדולה כהקדמת קבלת שבת אינה נקנית בקלות, אך הזוכים להקדמת קבלת השבת, זוכים לטעם נפלא, שלווה ונינוחות, וגם לסגולה הנכבדה שהקדמת קבלת השבת מביאה בכנפיה, שסייעה לרבים וטובים לזכות בישועה מיוחלת, גם מחוץ לגדרי הטבע! ואכן, פתיחת שערי הפרנסה בכל ימי השבוע תלויה בזמן קבלת השבת, כפי שפירשו את דברי חז"ל 'עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות' - אם יהודי מכניס שבת מוקדם ומאפשר לה לתפוס את מקומם של ימי החול, הוא זוכה לפתיחת שערי פרנסה ולא יצטרך לבריות. אחרי שעמדנו

על חשיבות הקדמת קבלת השבת, אין עוד פלא כי היצר מרכז כוחות עוצמתיים במאבק שכנגד. הן יצר הוא, ותפקידו למנוע טוב מבעליו... אך אשרי הזוכה, אשריו ואשרי חלקו. כל מי שטעם טעם נפלא זה, אינו יכול להמתין עד לערב השבת הבאה.

וסיפור נפלא בעניין זה - בעת מסעו של ראש הישיבה הגראי"ל שטיינמן זצ"ל לארה"ב, כאשר הופיע בהדרו בעיר לייקווד. תושבי העיר צבאו על דלתו, וביקשו לקבל עצה וברכה על מצוקותיהם השונות. עם התגברות זרם הבאים, הבחין הגראי"ל שטיינמן שבעצם הוא עד למסכת של אסונות ומקרים קשים שפגעו בעיר, ואכן רבני העיר אוששו את תחושתו, וביקשו לדעת על מה עשה ה' ככה לעיר גדולה לאלוקים, ומה אפשר לעשות להעביר את מידת הדין המתוחה. במעמד קבלת פנים לכבודו שהפך לעצרת חיזוק והתעוררות, נשא דבריו ואמר: 'שבת היא מקור הברכה, והרי חז"ל הבטיחו שהשבת מביאה ברכה לעולם. התחילו נא לקבל שבת חצי

שעה קודם, הכניסו את השבת לבתיכם חצי שעה קודם, ויחד עמה תבוא גם הברכה ולא תדעו עוד צער. בני הקהילה קיבלו זאת על עצמם על אתר, וכבר באותה שבת רוב הציבור הקדימו לקבל את השבת. ההמשך מפתיע העיד רבי מלכיאל קוטלר שליט"א (מראשי ישיבת לייקווד) אם בכל שבוע היו ה'הצלה' מוונקים ל 60-70 קריאות בשבת אחת, באותה שבת לא נשמע שבר בגבולם, וכוחות ההצלה בטלו ממלאכתם השבת! כך, בשבת שהתקבלה בכבוד וביקר מוקדם מזמנה הקבוע, זכתה קהילה שלמה לראות את מימוש התפילה: 'וברצונך הניח לנו ה' אלוקינו, שלא תהא צרה ויגון ואנחה ביום מנוחתנו!' כשנצטרף למקדמי השבת, גזירות יתבטלו, שפע ירד ופרנסה וחיים טובים לכולנו (פניני פר' שבוע).

הסגולה לתרופה מה שאמר רבי מתתיהו דיוס זצ"ל

"והודעת להם את הדרך ילכו בה" (י"ח כ) - זה ביקור חולים (ב"מ ל:)

לחולה שתינה את כאביו וצרותיו, ובכה מאד, סיפר רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, שחמיו הגרי"ש אלישיב זצ"ל מסר לו כסגולה לתרופה את מה שאמר רבי מתתיהו דיוס זצ"ל, שקבלה בידו שחולה הרוצה להירפא ללמד בעיון סימן אחד ב'נודע ביהודה'. וכדי להסביר את הדברים צריך לעיין מעט בתולדותיו של ה'נודע ביהודה' זצ"ל, שהיה גאון אדיר ומופרש מענייני העולם הזה ומגיל בר מצוה לא ראה שינה בעיניו אחר חצות לילה. כך מספרים גם על רבי חיים פלאג'י וגדולי עולם נוספים, אולם על ה'נודע ביהודה' מעידים שגם בשעות בהן ישן, לא שכב במיטה רגילה, אלא רגליו היו על כסא, כדי שיוכל לקום מיד וללא שהיות. זה היה ה'מזרון' של ה'נודע ביהודה'. עמל תורה שאין לתאר כלל. גם ה'עזות דקדושה שלו למען השי"ת הייתה נוראה. לא יפלא שיש סגולה מיוחדת לחולה ללמוד סימן בספרו ולהירפא מהמחלה (טובך יביעו).

חידות לפרשת השבוע:

- א. בניו של מי הגיעו עם יתרו למשה במדבר ומתי נולדו בנים אלו?
- ב. על מה בפרשתנו נא' "גדול הוא השלום", ומדוע גדול השלום?
- ג. היכן נרמז בפרשתנו שיתרו התגיר?
- ד. מהו ביאור הדבר שנא' בגמ' (סנהדרין צ"ד). "היינו דאמרי אינשי, גיורא עד עשרה דרי לא תבזי ארמאה באפיה"?
- ה. מדוע משה רבנו לא קרא לבנו הראשון אליעזר, על שם הנס שהצילו הקב"ה מחרב פרעה אלא המתין עד שנולד לו בנו הקטן?

- תשובה לחידה א. איתא במכילתא שבנים אלו היו בנים של ציפורה ממשה רבנו, אבל בזוהר כתב דבר חידוש דהכוונה לבני יתרו דעד שלא בא משה אליו לא היו לו בנים כי אם בנות, וכשבא משה אצלו - נולדו לו בנים, וזה מה שנאמר שיתרו הביא את בניו וכל בני בניו כדי לגיירם.
  - תשובה לחידה ב. איתא במכילתא דרשב"י, כשמשוה ויתרו נפגשו ו'וישאלו איש לרעהו לשלום' - גדול הוא השלום שהוא קודם לשבחו של הקב"ה, שכן מצינו שמשוה לא פתח ליתרו תחילה לא ביציאת מצרים ולא בעשרת הדברות ולא בקריעת ים סוף ולא במן ולא בשליו אלא בשלום תחילה שנאמר ו'וישאלו איש לרעהו לשלום' ואח"כ ו'ויספר משה לחותנו'
- מפני שהשלום מיישב את הדעת לשמוע את כל אלו.
  - תשובה לחידה ג. כתב בתרגום יהונתן בן עוזיאל עה"פ ו'ישתחו וישק לו וישאלו איש לרעהו' שמשוה רבנו השתחוה ונישק וגייר את יתרו, וכתב בפירוש יהונתן שהדיוק הוא מזה שקראו הפסוק 'רעהו' ובכל מקום שנאמר 'רעהו' הכוונה כמוהו כמו שנאמר "למה תכה רעך" (שמות ב י"ג) ופרש"י - רשע כמותך, וכמו שנאמר בפרשת משפטים "שור רעהו" - ולא שור של גוי.
  - תשובה לחידה ד. רש"י כתב עה"פ ו'יחד יתרו' שיתרו כששמע על איבוד מצרים, הצטער ונעשה בשרו חידודין חידודין, והביא את הגמ' הנ"ל, וביאר שיתרו גם לאחר שנתגיר נצטער על עמו. וב'רבנו בחי' כתב שיתרו היה דור עשירי למצרים שהיה בנו של

חם, ולכך נאמר עליו דבר זה, אמנם ב'מושב זקנים' מפרש דמה שנאמר בגמ' 'עשרה דרי' הכוונה - עשר שורות, ופירושו שהגר אפילו שנתגייר ואפילו ששה כ"כ ביהדותו אחר שנתגייר עד שנעשו עשר שורות של קמטים במצחו מרוב זקנה, עם כל זאת לא תאמר גנאי בפניו, כי עד יום מותו מיצר על ביזיון הגוי מאחר שהוא עצמו גוי היה. וב'מנחה בלולה' כתב שגר עד שיזקין ויהיה לו עשר שורות של שערות לבנות בזקנו לא תבזה ארמי בפניו, אמנם כשיזקין - כבר לא יסור עוד לסורו. ובספר 'זיכרון' בשם ר' ישראל כתב שהכוונה היא הפוך, שכשנתגייר הגר בזקנותו שכבר היה לו עשר שורות לבנות בזקנו אל תבזה גוי בפניו מפני שמצטער, אבל כשנתגייר כשהוא קטן, אין דבר זה מהווה בעיה

מפני שאינו מקפיד.

- תשובה לחידה ה. כתב ה'חזקוני (לעיל ב כ"ב) כל זמן שמלך מצרים היה חי, היה משה ירא ממנו בכל מקום שהולך ורק לאחר שא"ל הקב"ה 'כי מתו כל האנשים המבקשים את נפשך' הכולל את מלך מצרים, מיד הזכיר חשיבות הנס באותו הזמן כשנולד לו בנו השני במלון, עוד טעם, דכשנולד לו בנו הראשון גרשום, עדיין היה משה חדש במקומו ונחשב כגר והיה ירא להזכיר מפני מה ברח ממצרים, פן יגרשהו חותנו, אבל אחר שנתיישב לא הקפיד ולכך קרא כך את שם בנו השני. (ויתכן שבא לרמוז דבר זה בשם בנו הראשון 'גרשום', דהיינו כיוון שאני גר - עדיין איני יכול לקרוא 'אליעזר').

המשך מעמוד 11 | הגאון רבי משה אהרן שטרן זצ"ל

חוץ מתורה הוא לא ידע, זה לא עניין אותו שום דבר חוץ מתורה, לכן הוא נהיה גדול!

אתם חושבים שיש לכם ראשים יותר קטנים וחלשים, אבל זה לא נכון. הבעיה היא לא בכישרון, אלא בזה שהראש מחולק בין תורה לבין דברים אחרים. אם בחור היה רוצה לצמוח, ותדעו לכם שצריכים אתכם, אנחנו צריכים היום גדולי ישראל חדשים, זקוקים לכם. ברוך ה' יש לכם ראשים טובים, הבן שלי אומר שיש לו פה תלמידים טובים, הוא יודע מה שהוא מדבר, כשהוא אומר שיש לו בחורים מצוינים הוא אומר דבר נכון. אבל בחורים מונחים בעוד דברים, מונחים בדברים אחרים.

אתם צריכים להבין ש'עולם הזה' עם 'עולם הבא' זה כמו מים ואש. האחד מכבה את השני. זה לא הולך ביחד! זה לא הולך ביחד!

ראש הקהל חשב לעצמו למה לי לקחת בחור בינוני? הרי הבת שלי מוצלחת ומוכשרת

בתקופת כהונתו של המהר"ל דיסקין כרבה של בריסק, היה שם 'ראש הקהל', יהודי עשיר מאוד ובעל יכולת, שהיתה לו בת כלילת המעלות. הוא חיפש עבורה חתן תלמיד חכם, והציעו לו כמה וכמה תלמידי חכמים מופלגים.

בין ההצעות שהגיעו אליו היה גם בחור אחד שהיה מתמיד עצום, לא היה לו בעולמו שום דבר מלבד עסק התורה. דא עקא, הבחור הזה לא היה מהמוכשרים ביותר. יודעיו ומכריו הגדירו אותו כ'בינוני' בכישרונות. ראש הקהל חשב לעצמו למה לי לקחת בחור בינוני? הרי הבת שלי מוצלחת ומוכשרת, כסף לא חסר לי. אני יכול לקחת עילוי שבעליויים, למה לי להסתפק בבחור עם כישרון בינוני?

אבל בלי לשאול את הרב לא מקבלים כאלו החלטות. הוא ניגש אל המהר"ל דיסקין ושאל את פיו. האם להתייחס לכזאת הצעת שידוך, או שעדיף לדחות אותה בנימוס ולהמתין שתבוא הצעה טובה יותר.

אמר לו רבי יהושע לייב, שזה נשמע שידוך מצויין. הוא ממליץ בחום, כדאי לעשות את השידוך הזה.

הקשה ראש הקהל, ילמדנו רבינו, הרי כתוב שצריכים לקחת

תלמיד חכם כחתן, ואני יכול לקחת תלמיד חכם גדול יותר, למה לי להסתפק בבינוני?

אבל רבי יהושע לייב, רוח אחרת היתה עמו. הוא אמר פשוט מאוד חזק על המשנה בפרקי אבות "כל המקיים את התורה מעוני סופו לקיימה מעושר, וכל המבטל את התורה מעושר סופו לבטלה מעוני".

מה הפשט הפשוט? מי שלומד תורה למרות שאין לו יכולת כלכלית, הוא רעב ללחם ובכל זאת לומד ולומד, סופו שיהיה עשיר ולא יחסר לו דבר ויוכל ללמוד תורה בהרחבה, וכן להיפך חלילה.

המהר"ל דיסקין הסביר את זה באופן נוסף, על כישרונות. מי שמקיים את התורה ועוסק בה מעוני, עם כישרונות חלשים, הוא עני בכישרונות. יש לו ראש חלש, ובכל זאת הוא עוסק בתורה, סופו לקיימה מעושר. הוא יהיה עם כישרונות ברוכים, עם זיכרון נפלא והבנה מעמיקה ומיוחדת במינה. וכין להיפך...

שמע ראש הקהל לעצתו ועשה את השידוך. ואכן, האברך הצעיר עלה ונתעלה והיה לאחד מגדולי הדור, הלא הוא רבי יוסף זונדל מאיישישוק, שכתב חיבורים מופלאים ונרחבים על כל ארבעת חלקי ה'שולחן ערוך', 'גנזי חיים' על אורח חיים, 'אולם המשפט' על חושן משפט, 'חדרי דעה' על יורה דעה ו'חוקי העזרה' על אבן העזר. הוא היה נערץ על כל גדולי דורו, והחפץ חיים היה נוסע אליו, מראדין הסמוכה לאיישישוק, כדי לדבר איתו בלימוד ולהתייעץ עמו בנושאים שונים. (החפץ חיים גם ביקש ממנו הסכמה לספרו 'ליקוטי הלכות').

הוא היה בינוני! כישרון חלש... אבל הוא התייגע בתורה, והיה לאחד מגדולי הדור.

לא פעם מגיע אלי בחור ואומר לי "המשגיח, יש לי כישרונות חלשים", ואני אומר לו "אולי אתה צודק, אולי באמת אין לך כישרון חזק, אבל מי מונע ממך להיות מתמיד? מי מונע ממך להתייעץ בתורה. גם זה תלוי בכישרונות שלך? לא! זה תלוי אך ורק בבחירה האישית שלך. צריכים לקבל קבלה, ללמוד שלושה סדרים מלאים, אני לא מבקש יותר משלושה סדרים, אבל שזה יהיה העיקר. מה זה משנה מה נותנים לאכול בחדר אוכל בארוחת הצהרים? מה זה משנה מה מדברים החברים? התורה צריכה להיות העיקר. בחור ישיבה צריך שתהיה לו בושה פנימית כשהוא מדבר דברים בטלים! כך צומחים להיות גדול בתורה.

האפשרות הראשונה אחרי טרחה כה רבה ותקווה למנוחה, אך לא היה קל להשיג גמ"ח מזוזות מרגע לרגע וגם לשגר את המזוזות עד המושב. בני המשפחה החלו להתרוצץ בענין. בינתיים, רבי בן ציון נכנס לבית הכנסת. אחד האברכים תושב המקום ששהה בבית הכנסת, ניגש לר' בן ציון לומר 'שלום עליכם', ר' בן ציון התעניין, האם הוא יודע היכן אפשר להשיג כאן מזוזות לשבוע. האברך חיך חיך של הפתעה: "בדיוק יש לי כמה מזוזות. היום רכשתי מזוזות חדשות, ובעוד שבועיים אני אקבע אותם בדירה של בני". רבי בן ציון נדהם מההשגחה פרטית המופלאה. ואכן האברך השאיל לו את המזוזות (כאשר הגרב"צ מכוון מראש שלא לזכות במזוזה, בכדי שיוכל להורידה כשיוצא מהדירה). ויהי לפלא. חכך הגאון בדעתו, הרי מעולם לא קרה שהגיע לדירה שאין בה מזוזות, וכאשר בכל זאת הגיע לידו כזה מקרה, מסתובב הענין בהשגחה חיש מהר בדרך נס, שיפגוש באברך שהיה בבית הכנסת ובדיוק יש לו עכשיו מזוזות בנרתיקו. הרהר וחשב, כי יש בכך גם אות משמים שעליו ללמוד הלכות מזוזה. ואכן בימים הבאים ב'בית מאיר', הסיט את סדריו המתוכננים והתיישב ללמוד שוב בעיון הלכות מזוזה מסוגיות הגמרא עד השולחן ערוך עם המפרשים, וחידושים רבים עלו בכדו מן המעיין. בחורף שלאחריו מיד אחרי החגים סידרה של כעשרה שיעורים בהלכות מזוזה. ויהי אור.

(מתוך 'ספר ללא שם')

עליהם וללבנם שוב בעומק הסוגיא. הרבנית תמיד המריצה אותו בשמחה מרובה - שיסע, ונסעה לצדו ולמענו, כיון שידעה ששם הוא יושב הרבה על מרפסת הבית ונושם אויר צח לבריאותו, מחליף אוירה ברוגע ולומד ברציפות. ויהי היום. יוצאים לדרך, עם הפעקלאך למושב 'בית מאיר'. קיץ תשנ"ז. הדבר שהחזיק בידו כל משך הנסיעה היה שקית הטלית והתפילין. אחד הילדים המציע לו להחזיק במקומו את הט"ת, הוא מיאן ואמר: "דומה הדבר לאדם שמחזיק בידו צרור יהלומים, שאינו מוסרו לאחר להחזיק אותם, גם אם הוא נאמן עליו, כך הם התפילין, המצוה שמקיימים בהם יום יום היא כה גדולה, ולא אפקידם בידי אחר". כאשר הגיעו למקום, הבחין להפתעתו כי בדירה אין מזוזות, התברר כי צבעו את הדירה, ובמהלך השיפוץ הורידו את המזוזות, וכיון שהן היו ישנות והיה ספק על כשרותם הזמינו חדשות, והם עתידים להגיע בקרוב. ר' בן ציון אמר לבני המשפחה כי אסור להתגורר בבית כל זמן שאין בו מזוזה, שהרי בשו"ע (יו"ד סימן רפ"ו סעיף כ"ב) כתוב שהשוכר בית בארץ ישראל חייב במזוזה מיד, משום ישוב ארץ ישראל. והרמ"א מוסיף, ש'שואל' דינו כשוכר. וא"כ אסור לדור בדירה לזון בה בליה, אפילו יממה אחת ללא מזוזה. מה לעשות? יש שתי ברירות, או לנסות להשיג מזוזות מגמ"ח, או פשוט לחזור לבני ברק ולוותר על הנופש. כמובן שהכל העדיפו את

כביכול לא שמע כלום. נאלצנו לעשות בדיקות נוספות ולשלם עליהם סכום לא קטן.

מיד כשהגענו לארץ מצלצל הפלאפון

והנה מיד כשהגענו לארץ מצלצל הפלאפון. על הקו אחת הנשים הצדקניות מארגון 'ביקור חולים' והיא אומרת בהתרגשות: "אתם חייבים להכיר בנס שארע לכם. עשר דקות לאחר שעליתם למטוס הגיעו התשובות מהבדיקות שעשיתם יום קודם, אחד מכם חיובי... אם הייתם מקבלים את התשובות - לא הייתם טסים!" ובכן, האמנם ריבונו של עולם לא מקבל את בקשותינו? ודאי שהוא מקבל! רק בגלל שהוא קיבל את התפילות הוא מנע מאיתנו את התשובות עד אחרי עליה למטוס, לקחו מאיתנו עוד כמה מאות דולר כדי שלא נעבור את עוגמת הנפש עם תשעה נפשות ולא נטוס, שימנע מרעיית ע"ה את עוגמת הנפש לא להשתתף בברית של הנכד הראשון שאמור היה לקבל את השם הראשון על אביה שנפטר מספר חודשים קודם לכן!!! ואשא אתכם על כנפי נשרים! הוא טוב ומטיב. ככה ניגשים לתורה!

לעילוי נשמת אבי מורי רבי נתן ב"ר יחיאל מאיר הכ"מ, ורעיית מרת רבקה ב"ר יהודה ע"ה

ועדיין מחכים לבדיקות. פתאום הקב"ה שולח לי אדם שבמשך ארבעה וחצי החודשים שהייתי בקליוולנד וב"ה רקמתי קשרים עם רבים מאוד מבני הקהילה, אותו לא הכרתי, אבל הדוד שלו נעשה חבר טוב שלי. הוא שמע שאני שם וניגש לעזור. דיבר עם האחראי והודיע לנו שנוכל לעשות בדיקות אנטיגן שמחירן הרבה יותר זול, רק תשעים וחמשה דולר לבדיקה, לא מאתיים שבעים וחמשה. הבעיה היתה שגם לבדיקות אלו היינו צריכים להמתין, והזמן רץ... אך מיודענו היה מעשי, הוא דחף סכום כסף לידי עושי המלאכה. מיד עשו לכולנו בדיקות אנטיגן, למי שמכיר אותם צריך להמתין עד עשר דקות לתוצאות, ולנו לא היה את העשר דקות האלו... אבל מסתבר שהשלמונים עשו את שלהם, ותוך דקות ספורות כולם קבלו תשובות שליליות. רצנו לדלפק לשקילת מזוזות, ואז התעוררה בעיה עם המזוזות, שהיו יותר מידי גדולות ונאלצנו לפרק כמה מהן. בסוף, ברוך ה', איכשהו הגענו למטוס ברגע האחרון, 'עם הנשמה בידיים'. היו צריכים לעצור את הדלת שלא תיסגר עלינו... התיישבתי במטוס המוביל מקליוולנד לנוי יורק כשכולי מתנשם ומתנשף ואני חושב לעצמי: הרי התפללתי וביקשתי מהרבונו של עולם, וגם נתת צדקה. אתה לא יכול לאכזב אותי... ובורא עולם

"הנה ימים באים..."

כי אם לנשמע את דברי ה'...

עמוד היומי תלמוד בבלי

הרב **מנחם דריימן** שליט"א
עברית
שלוחה 3<1<5

הרב **עמרם בינעט** שליט"א
אידיש
שלוחה 2<5

הרב **ירמיהו לעסין** שליט"א
אנגלית
שלוחה 2<3<5

הרב **שלמה סטרו** שליט"א
ספרדית
שלוחה 4<5

הרב **עובדיה טלגם** שליט"א
ספרדית
שלוחה

רבי **אריה זילברשטיין** שליט"א
עברית
שלוחה 1<1<5

רבי **דוד הופשטטר** שליט"א
אנגלית
שלוחה 1<3<5

רבי **מאיר ערערא** שליט"א
צרפתית
שלוחה 5<5

הרב **דוד בוק** שליט"א
עברית עם "ביאורי תוספות"
שלוחה 3<2<1<5

Dirshu
 דרשו ד' ועוזו
 קרו עולמות לחינוך
 ועידוד לימוד התורה

קו השיעורים של 'דרשו'

*4992

077-2222666

הדף היומי בהלכה

רבי אריה זילברשטיין שליט"א
 עברית - שיעור מקוצר+מורחב
 שלוחה ו<1<1/2

רבי אפרים סגל שליט"א
 עברית+אידיש
 שלוחה ו<2<1/2

רבי מרדכי שלמה פרוינד שליט"א
 אידיש
 שלוחה ו<3

הדף היומי בתלמוד ירושלמי

הרב אליהו אורנשטיין שליט"א
 עברית
 שלוחה ו<8<4

הרב שמואל בקר שליט"א
 עברית
 שלוחה ו<8<3

הרב עמרם בינעט שליט"א
 אידיש
 שלוחה ו<8<2

**הדף היומי
 תלמוד בבלי**

הרב אפרים סגל שליט"א
 עברית + אידיש
 שלוחה ו<2<3/4

הרב אליהו אורנשטיין שליט"א
 עברית - שיעור מקוצר
 שלוחה ו<2<1

הרב מאיר שפרכר שליט"א
 עברית - שיעור מורחב
 שלוחה ו<2<2

הרב אברהם פוקס שליט"א
 דקה מתוקה על הדף היומי
 שלוחה ו<2<5

מעניין ביותר: ההלכה היחידה בכל הי"ד החזקה, שבה הרמב"ם מביא את הוראת "כל הגאונים" וחולק עליה: 'כל הגאונים אומרים, שמברכים עליו בורא פרי האדמה, ומקצתם אמרו בורא פרי העץ, ואני אומר שאין זה פרי ואין מברכין עליו אלא שהכל'.

כבר מתקופת הגאונים, דנו רבותינו בנוגע לברכת הסוכר המיוצר מקני סוכר, הנחשבים כעץ - האם 'העץ', 'האדמה', או 'שהכל'. יש שסברו, שהסוכר נחשב כ'פרי', ומאחר והוא הפרי העיקרי שלשמו מגדלים את העץ, ברכתו 'העץ'. יש שסברו, שהסוכר אינו נחשב לפרי, וברכתו 'האדמה', ככל מאכל הצומח על עץ ואינו נחשב לפרי. ויש שסברו, שמאחר ולא ניכר כלל שהסוכר מיוצר מהקנים, שהרי הוא נראה כמלח, ברכתו 'שהכל'.

מעניין, שזוהי ההלכה היחידה בכל הי"ד החזקה, שבה הרמב"ם מביא את הוראת "כל הגאונים" וחולק עליה: כל הגאונים אומרים, שמברכים עליו בורא פרי האדמה, ומקצתם אמרו בורא פרי העץ, ואני אומר שאין זה פרי ואין מברכין עליו אלא שהכל.

להלכה ולמעשה, פסקו השולחן ערוך והמשנה ברורה שלכתחילה יש לברך על סוכר קנים 'שהכל', כיון שבכך יוצא ידי חובה לכל הדעות; ובדיעבד, אם בירך 'העץ' או 'האדמה' - יצא ידי חובה.

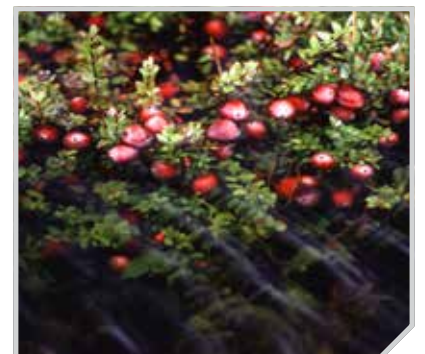
וכדעה זו, כתבו גם הבן איש חי והכף החיים, אך הוסיפו, שהאוכל פרי העץ או פרי האדמה יחד עם סוכר [באופן שהסוכר אינו טפל למאכל אחר], יקדים ויברך על הסוכר 'שהכל', כדי שלא להיכנס לספק, שמא נפטר בברכת 'העץ' או 'האדמה'.

ובדורותינו אנו, רוב הסוכר הלבן בעולם אינו מיוצר מקני סוכר, אלא מ'סלק סוכר', וגם בנוגע לברכתו נחלקו הפוסקים: יש אומרים, שהוא נחשב כעיקר הפרי של סלק זה, אשר מגדלים אותו לשם ייצור הסוכר, ושטחים חקלאיים ענקיים ברחבי העולם מיוחדים אך ורק לגידול זה, ולכן ברכתו 'האדמה'. ויש אומרים, שברכתו 'שהכל', מהסיבה האמורה לעיל - שלא ניכר כלל שהוא מיוצר מפרי הסלק. ומסופר על החתם סופר זצ"ל, שנהג לפטור את הסוכר על ידי ברכות 'שהכל' ו'האדמה' על מאכלים אחרים.

וגם בנדון זה, פסק המשנה ברורה שלכתחילה, יש לברך 'שהכל', כיון שבכך יוצא ידי חובה לכל הדעות; ובדיעבד, אם בירך 'האדמה' - יצא ידי חובה. ולמעשה, למרות שההכרעה לברך 'שהכל' היא מְסַפֵּק, המשנה ברורה מציע בכמה מקומות, בנוגע לספק ברכת 'שהכל', לפטור את המאכל המסופק באמצעות ברכת 'שהכל' על סוכר.

מה מברכים על חמוציות? ומהי הגדרתו של ירק שגדל על עץ שבוצעה בו 'הנדסה גנטית'?

כידוע, שתי ברכות תיקנו חכמינו ז"ל על הפירות: "בורא פרי העץ" ו"בורא פרי האדמה". ההגדרה העיקרים להבחנה בין פרי העץ לפרי האדמה לענף זה היא, שפרי העץ צומח על גבי ענף, ולא ישירות מהשורש, וגועו קיים תמיד, והוא חוזר ומצמיח בכל שנה ענפים ופירות. וזאת, אף אם הגזע הוא בסך הכל גבעול דק. ופרי האדמה, צומח ישירות מהשורש, או שצומח בענפי צמח שגזעו אינו

ופרי הגדל על שיח הנמוך משלושה טפחים (24-28.8 ס"מ, לשיטות השונות), אשר עונה להגדרת 'פרי העץ' על פי האמור - ברכתו 'העץ'; אך יש מקומות שנהגו לברך עליו 'האדמה', והמשנה ברורה כותב על כך, שיתכן כי טעם המנהג הוא משום שאין לפרי כזה חשיבות לענין ברכת 'העץ'. ולמעשה, במקום שאין מנהג קבוע בדבר, או שהמנהג אינו ידוע - יש לברך 'העץ'.

דיון זה, התקיים בעבר בנוגע לאוכמניות, שהיו גדלות על שיח הנמוך משלושה טפחים. בזמננו, האוכמניות המצויות בשוק גדלות על שיח שגובהו יותר משלושה טפחים, אולם, הדיון קיים בנוגע לחמוציות, הגדלות על שיח שענפיו ארוכים, אך הוא עצמו נמוך משלושה טפחים: הגרש"ז אויערבך זצ"ל הורה, כפי המנהג הנ"ל, לברך עליהן 'האדמה'. אולם לדעת הגרי"ש אלישיב זצ"ל, אף הנוהגים שלא לברך 'העץ' על פירות שיחים נמוכים, אין להם לנהוג כן בנוגע לחמוציות, מאחר ומגדלים אותן לרבותיהן, ולא ניתן לומר שאין להן חשיבות של פרי, ולכן יש לברך עליהן 'העץ'.

ענין נוסף שהתחדש בזמננו בנדון זה: עץ שביצעו בו 'הנדסה גנטית' - כלומר, שמעבירים 'תאים' מצמח אחד לשני, ומשנים את תכונותיהם - וגידלו עליו ירק, כגון עגבניה - הורה הגרש"ז אויערבך זצ"ל, שיש לברך עליו 'העץ', למרות שבדרך כלל פרי זה גדל כפרי האדמה ולא כפרי העץ, ולמרות שמציאות גידולו על גבי עץ נוצרה בידי אדם ולא בידי שמים.

על איזה לחם מברכים 'מזונות' וברכת המזון? ומה מברכים על חצילים שגדלו ב'מצע מנותק'?

כידוע וכמפורסם, כל מאכל שאינו 'גידולי קרקע', כגון בשר, דגים, מוצרי חלב וביצים, ברכתו 'שהכל'. ובהקשר זה, דנים הפוסקים בנוגע לפירות של צמחים הגדלים באדמה המנותקת מהקרקע - המכונה בפי הפוסקים 'עציץ שאינו נקוב', ובלשונונו 'מצע מנותק' - האם הם נחשבים כגידולי קרקע לענין זה:

לדעת החי"א אדם, ניתן לברך 'העץ' על פירות העץ הצומחים באופן זה, משום שהם צומחים על עץ, אך לא ניתן לברך 'המוציא לחם מן הארץ' או 'האדמה' על דגן או ירקות הצומחים באופן זה, משום שאין כאן 'ארץ' ולא 'אדמה'. ולדעתו, על פת שנעשתה מדגן שגדל על מצע מנותק, יש לברך 'מזונות' וברכת המזון.

ולדעת החזון איש, האדמה שבה צמחו ירקות אלו נחשבת כ'אדמה' לענין ברכה, וניתן לברך עליהם 'האדמה'; אך גם לדעתו, אין לברך 'המוציא' על דגן הצומח באופן זה, משום שלא ניתן להגדיר אדמה המנותקת מהקרקע כ'ארץ'. אולם, לדעת הגרש"ז אויערבך זצ"ל, הגרי"ש אלישיב זצ"ל והגר"ש וואזנר זצ"ל, יש לברך על כלל גידולי מצע מנותק את הברכה הראויה להם.

ובנוגע לגידולים שונים המכונים בשם הכללי 'גידולי מים', בהם אין במצע הזרעים עפר או אדמה, אך מגדלים בהם פירות הזיהים לפירות האדמה והעץ: לדעת הגר"ש וואזנר זצ"ל והגר"נ קרליץ זצ"ל, דינם כדין גידולי מצע מנותק הנ"ל, שלדעת החי"א אדם אין לברך עליהם אלא 'האדמה', ולא 'העץ' ו'המוציא'; ולדעת החזון איש, ניתן לברך עליהם גם 'האדמה'. אולם, לדעת הגרש"ז אויערבך זצ"ל, אם המים שבגידולים מחוברים תמיד למים שבקרקע, נחשבים הגידולים כמחוברים לקרקע, ואף לדעת הסוברים ש'מצע מנותק' אינו נחשב כקרקע.

(סימן רב, טו - רד, ב)

שמענו ותחי נפשכם

הצטרפו אלינו לשיעורים מרתקים של מגידי השיעורים שבחרנו עבורכם, ב'דף היומי בבלי',
ה'עמוד היומי' ו'בדף היומי בהלכה'. כנסו לקו השיעורים של 'דרשו' 077-2222-666

חֲמִידַת יָמִים אוֹתוֹ קָרְאָתָּ

מהמדרש הזה יש הוכחה, שבכל בית יהודי בו מדליקים נרות שבת, יש הנהגה שלא כדרך הטבע, והנרות דולקים מעבר לזמן הרגיל בימות החול. אם לדוגמה מדליקים נר שאמור לדלוק ארבע שעות בימות החול - הרי בשבת הוא ידלק זמן רב יותר.

הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א על סגולת נרות השבת

שהביאו ממנו אור להבדלה". הקב"ה מתנהג עם הצדיקים למעלה מדרך הטבע, כי גם הצדיקים מתנהגים למעלה מדרך הטבע, עם כך, מה החידוש בסיפורו של רבי אליעזר שהנר דלק עד מוצאי שבת? אומר ה"בני יששכר" הקדוש דבר נורא: "ומוכרחים אנחנו לומר, שזה הוא לכל איש הישראלי, שנרות של שבת מתברכים יותר באורם מכל ימות החול, לזה רב ולזה מעט, (וכמדומה שהמבינים יודעים זה)!" מהמדרש הזה יש הוכחה, שבכל בית יהודי בו מדליקים נרות שבת, יש הנהגה שלא כדרך הטבע, והנרות דולקים מעבר לזמן הרגיל בימות החול, לזה רב ולזה מעט. אם לדוגמה מדליקים נר שאמור לדלוק ארבע שעות בימות החול - הרי בשבת הוא ידלק זמן רב יותר. אם הכמות היא שש שעות - בשבת יהיה זה יותר, כל אחד לפי דרגתו, אבל אין ספק שבכל בית בו מדליקים נרות שבת, הם ידלקו יותר מהזמן הרגיל בימות החול. עד כאן דברי קודשו של בעל ה"בני יששכר" זצ"ל. עם זאת צריך לסייג ולומר, שלא בהכרח שכל אחד יראה זאת, כי הרי ה'בני יששכר' עצמו כותב שכל אחד לפי הדרגה שלו. אבל רבים וטובים נוכחו לראות כי תורת אמת היתה בפיו.

הסגולה להסתכל על נרות השבת

בספר רחמי האב מובא דבר פלא בשם הגאון הקדוש רבי צדוק הכהן מלובלין כידוע רבי צדוק הכהן חיבור ספרים רבים בכל מקצועות התורה, בנגלה ובנסתר, ובהם ספרו הידוע "פרי צדיק", ואמר הרב וואזנר זצוק"ל, שרבי צדוק הכהן זכה לחבר ספרו זה כי הרבה להסתכל בנרות שבת קודש כאשר הם דולקים. כך הוא קיבל מגדולי ישראל, רבותיו הקדושים, וכך אמר לתלמידיו!
(מתוך דורש טוב ויקרא)

ברצוני להביא דבר מעניין ומרגש, הנותן חיזוק לכל אחד, ומראה כי העם היהודי שונה מכל אומות העולם. בכל ערב שבת מדליקות נשות ישראל נרות שבת. יש בתים בהם גם הבנות, אידישע טעכטער'ס, מדליקות אף הן נרות, כל בית ומנהגו. כל עדה ומנהגיה. והנה ראו נא דבר נפלא שכותב ה"בני יששכר". על הפסוק (בראשית ב, ג) "ויברך אלקים את יום השביעי ויקדש אותו", מביא המדרש (בראשית רבה יא, ב) כמה דרשות של תנאים על פסוק זה, ואחת מהן היא דרשתו של התנא הקדוש רבי אליעזר בן הורקנוס: "ברכו בנר". מספר רבי אליעזר בן הורקנוס על עצמו: "ובי היה מעשה, פעם אחת הדלקתי את הנר בלילי שבת, ובאתי ומצאתי אותו במוצאי שבת דלוק ולא חסר כלום". כלומר, אשתו הדליקה נרות שבת כדרכה מדי ערב שבת, והנה פעם אחת הוא שב הביתה במוצאי שבת, וגילה כי הנרות המשיכו לדלוק לכל אורך השבת. הוא ידע שהיתה בנרות אותה כמות שמן כמו בכל שבוע, כמות שבדרך כלל הספיקה לכמה שעות, והנה באותה שבת דלקו הנרות עד מוצאי שבת. מכאן דרש רבי אליעזר את הפסוק האומר כי הקב"ה יברך את יום השביעי, שהכוונה לנרות שבת. עד כאן המדרש. שואל ה"בני יששכר": אנחנו יודעים שדברי חז"ל קדושים הם. כל מילה בחז"ל באה ללמד אותנו דבר מה. בואו ונתבונן: האם יש בסיפור שסיפר רבי אליעזר על הנרות, איזה דבר חידוש? הרי אצל התנאים והאמוראים היתה כל צורת חייהם למעלה מדרך הטבע. הגמרא (תענית) מספרת על רבי חנינא בן דוסא שראה את בתו עצובה לשאלתו, היא סיפרה לו כי - "כלי של חומץ נתחלף לי בכלי של שמן והדלקתי ממנו אור לשבת". אמר לה רבי חנינא: "מאי אכפת לך? מי שאמר לשמן וידלוק הוא יאמר לחומץ וידלוק". ממשיכה הגמרא ואומרת כי "היה דולק והולך כל היום כולו עד

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה